

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลสันผีเสื้อ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในการจัดการขยะแบบยั่งยืน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ประกอบด้วยรายละเอียด 2 ส่วน คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้รับการสัมภาษณ์ และประเด็นคำถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะ โดยการกำหนดประเด็นคำถามดังกล่าวข้างต้น จะเป็นประเด็นคำถามที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย มีประเด็นคำถามและผลจากสัมภาษณ์ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้รับการสัมภาษณ์ อาทิ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา การดำรงตำแหน่ง และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับหัวข้อการศึกษาวิจัย จำนวน 36 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

1) กลุ่มผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนันและผู้ใหญ่บ้านตำบลสันผีเสื้อ จำนวน 9 คน ซึ่งกลุ่มบุคคลดังกล่าวเป็นเพศชายทั้งหมด มีอายุระหว่าง 45- 59 ปี เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษาจำนวน 2 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 2 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 4 คน และระดับปริญญาตรีจำนวน 1 คน ดำรงตำแหน่ง กำนันตำบลสันผีเสื้อจำนวน 1 คน อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 4 ดำรงตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 8 คน อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 1 หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 3 หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 6 หมู่ที่ 7 หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 9

2) กลุ่มผู้แทนของชุมชน ได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ จำนวน 18 คน ซึ่งกลุ่มบุคคลดังกล่าวเป็นเพศชายทั้งหมด มีอายุระหว่าง 36-64 ปี เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษาจำนวน 4 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 1 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 8 คน ระดับอนุปริญญาจำนวน 3 คน และระดับปริญญาตรีจำนวน 2 คน ดำรงตำแหน่ง ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน ดำรงตำแหน่ง รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน ดำรงตำแหน่ง เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน ดำรงตำแหน่ง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 15 คน อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 1 จำนวน 2 คน หมู่ที่ 2 จำนวน 2 คน หมู่ที่ 3 จำนวน 2 คน หมู่ที่ 4 จำนวน 2 คน หมู่ที่ 5 จำนวน 2 คน หมู่ที่ 6 จำนวน 2 คน หมู่ที่ 7 จำนวน 2 คน หมู่ที่ 8 จำนวน 2 คน และหมู่ที่ 9 จำนวน 2 คน

3) กลุ่มตัวแทนภาคประชาชนในตำบลสันผีเสื้อ จำนวน 9 คน ซึ่งกลุ่มบุคคลดังกล่าวเป็นเพศหญิง 5 คน เป็นเพศชาย 4 คน มีอายุระหว่าง 45- 63 ปี เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษาจำนวน 6 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 1 คน และระดับปริญญาตรีจำนวน 2 คน อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 1 หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 3 หมู่ที่ 4 หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 6 หมู่ที่ 7 หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 9

4.2 ผลจากการสัมภาษณ์

4.2.1 ผลจากการสัมภาษณ์กำนันและผู้ใหญ่บ้านในตำบลสันผีเสื้อ

จากการสัมภาษณ์กำนันและผู้ใหญ่บ้านในตำบลสันผีเสื้อ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลสันผีเสื้อ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในการจัดการขยะแบบยั่งยืน โดยได้กำหนดประเด็นคำถามดังกล่าวข้างต้น พบว่า

โครงการ หรือ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะที่เกิดขึ้นในชุมชน

จากการสัมภาษณ์พบว่า ในชุมชนหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 มีโครงการและกิจกรรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะ ได้แก่ โครงการคัดแยกขยะรีไซเคิล โครงการธนาคารขยะ โครงการทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพในครัวเรือน

ในชุมชนหมู่ที่ 1 หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 8 มีเพียงกิจกรรมการจัดการขยะในครัวเรือน ได้แก่ การคัดแยกประเภทขยะเปียก เช่น เศษผัก เศษผลไม้ คัดแยกขยะที่สามารถนำไปจำหน่ายได้ เช่น กระป๋อง ขวดแก้ว ขวดพลาสติก ก่อนนำขยะไปทิ้งในถุงขยะสีดำที่องค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อจำหน่าย

ในขณะที่ชุมชนหมู่ที่ 5 หมู่ที่ 6 หมู่ที่ 7 และหมู่ที่ 9 ไม่มีโครงการหรือกิจกรรมในการบริหารจัดการขยะในชุมชน และอยากให้โครงการคัดแยกขยะรีไซเคิลเกิดขึ้นมากที่สุด

การสร้างให้ชุมชนมีความเข้มแข็งในการจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการบริหารจัดการขยะในชุมชนนั้นจะต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทุกขั้นตอน (มนัส สุวรรณ : 2549)

อย่างไรก็ตามข้อเท็จจริงที่พบจากการศึกษาประเด็นนี้คือ ชุมชนที่มีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง มีความคิดสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนา มีความเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนโครงการ กิจกรรมในชุมชน สามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนได้อย่างดี

ความสนใจ หรือความต้องการเป็นคณะกรรมการชุมชนหรือคณะกรรมการวางแผนจัดการขยะในชุมชน

จากสัมภาษณ์พบว่า กลุ่มผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีความสนใจหรือต้องการเป็นคณะกรรมการชุมชนหรือคณะกรรมการวางแผนจัดการขยะในชุมชน โดยให้เหตุผลว่า ในฐานะผู้นำของ

ชุมชนจะต้องเป็นแกนนำหลักในการผลักดันและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งในปัจจุบัน กำนันตำบลสันผีเสื้อและผู้นำหมู่บ้านหมู่ที่ 3 เป็นคณะกรรมการวางแผนจัดการขยะในชุมชน ร่วมกับชุมชนในการดำเนินโครงการคัดแยกขยะรีไซเคิล โครงการธนาคารขยะ และโครงการทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นจะสร้างความตระหนักร่วมมือกันแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง โดยจะต้องมีการจัดตั้งเป็นคณะกรรมการบริหารจัดการโครงการที่เป็นรูปธรรม สร้างเครือข่ายประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน เช่น ชุมชนดั้งเดิม บ้านจัดสรร เจ้าของหอพัก หรือบ้านเช่า ร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารจัดการขยะในชุมชนเพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การเข้ารับการอบรม หรือการได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการขยะ

ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่เคยไปอบรมและศึกษาดูงานการคัดแยกขยะรีไซเคิลพร้อมทั้งได้รับคำแนะนำความรู้ การฝึกทักษะจากวิทยากรเกี่ยวกับการจัดการขยะ โดยที่กำนันตำบลสันผีเสื้อไปอบรมและศึกษาดูงานจากศูนย์โรคมะเร็ง จังหวัดลำปาง ผู้นำหมู่บ้านหมู่ที่ 1 ผู้นำหมู่บ้านหมู่ที่ 6 ได้เข้ารับการอบรมเรื่องการจัดการขยะ โดยเฉพาะการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง จากเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ ในขณะที่ผู้นำหมู่บ้านหมู่ที่ 8 เคยไปอบรมการจัดการขยะที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เพื่อฝึกทักษะ ความรู้ในการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งในภาชนะรองรับ

อย่างไรก็ตามก็ยังมีผู้นำชุมชนหมู่ที่ 2 หมู่ที่ 7 และหมู่ที่ 9 ไม่เคยเข้ารับการอบรมและไม่ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะ

สำหรับการฝึกอบรมในการจัดการขยะถือเป็นกระบวนการที่เสริมสร้างภูมิปัญญา องค์ความรู้ ตลอดจนถึงทักษะในการดำเนินการจริง และสามารถนำความรู้ ประสบการณ์จากวิทยากรมาปรับใช้กับชุมชน รวมถึงสามารถปฏิบัติได้ผลอย่างดีและมีประสิทธิภาพ ในการฝึกอบรมนั้นเป็นการสร้างความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน การจะกระทำสิ่งใดก็ตามทุนเดิมนั่นคือความรู้ความเข้าใจจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีย่างถ่องแท้ (มนัส สุวรรณ 2549)

การมีส่วนร่วมในการประชุม และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะในชุมชน

กลุ่มผู้นำชุมชนทุกคนมีส่วนร่วมในการประชุมประจำเดือนของชุมชน ซึ่งได้มีการแจ้งในที่ประชุมว่า ให้สมาชิกทุกครัวเรือนของชุมชนดำเนินการจัดการขยะ โดยทำการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งในถุงดำ และสร้างความเข้าใจแก่สมาชิกในการดูแลรักษาความสะอาดและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในบริเวณชุมชนร่วมกัน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เข้าประชุมสอบถามและแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรีโดยไม่มีการปิดกั้น

การมีส่วนร่วมในการประชุมนี้ถือเป็นเวทีที่สำคัญและสมาชิกในชุมชนสามารถแสดงออกซึ่งความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นเป็นอิสระ ปราศจากกรอบจำกัด ในสังคมประชาธิปไตยนั้นรัฐบาลส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ร่วมคิด ร่วมพัฒนาท้องถิ่นด้วยตนเอง เป็นการสร้างองค์กรชุมชนให้มีความเข้มแข็ง

การเข้าร่วมกิจกรรม โครงการเกี่ยวกับจัดการขยะ เช่น การคัดแยกขยะ ธนาคารขยะ การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์พบว่า กลุ่มผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมและจัดทำโครงการเกี่ยวกับการจัดการขยะในชุมชน และในขณะเดียวกันผู้นำชุมชนบางท่านได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าควรให้เจ้าหน้าที่จากองค์กรปกครองท้องถิ่นเข้ามาดำเนินการรณรงค์ แนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะ โดยเน้นกิจกรรมการคัดแยกขยะในชุมชนเนื่องจากปริมาณขยะในปัจจุบันเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน

ซึ่งมีเพียงกำนันตำบลสันติคีรีและผู้นำหมู่บ้านหมู่ที่ 3 เท่านั้นที่ได้เข้าร่วมดำเนินกิจกรรมและจัดทำโครงการเกี่ยวกับการจัดการขยะ ได้แก่ โครงการคัดแยกขยะ โครงการธนาคารขยะรีไซเคิล โครงการทำปุ๋ยหมักจากเศษขยะเปียกและจากเศษพืชผัก ผลไม้สดในระดับที่มาก เนื่องจากชุมชนหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 เป็นหมู่บ้านร่องในการดำเนินโครงการจัดการขยะของตำบลสันติคีรีและชุมชนมีความเข้มแข็งด้านความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน ถือเป็นหมู่บ้านต้นแบบ และที่สำคัญผู้นำชุมชนเป็นแกนนำหลักในการขับเคลื่อนกิจกรรมในหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง

การเข้าร่วมกิจกรรมในการคัดแยกขยะ การดำเนินการเกี่ยวกับโครงการธนาคารขยะ รวมถึงการทำปุ๋ยหมักชีวภาพเกิดประโยชน์แก่ชุมชนทั้งในแง่ของสังคมนั้นคือการรวมกลุ่มมดำเนินกิจกรรมสร้างความเข้มแข็ง และในแง่ของทางด้านเศรษฐกิจนั้นคือเกิดรายได้เสริมแก่ครัวเรือน อีกทั้งช่วยให้ปริมาณขยะมีปริมาณที่ลดลง และเป็นการสร้างคุณค่าของขยะมูลฝอย และถือได้ว่าเป็นการคัดแยกขยะในครัวเรือน (เทวัญ พัฒนพงศ์ศักดิ์ 2540)

การชักชวนให้คนในครัวเรือนและเพื่อนบ้านเข้าร่วมกิจกรรมโครงการจัดการขยะมูลฝอย การนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ การคัดแยกขยะรีไซเคิล การนำมาทำปุ๋ยหมักในครัวเรือน

กลุ่มผู้นำชุมชนทุกคน ได้ชักชวนคนในครัวเรือนและเพื่อนบ้านเข้าร่วมกิจกรรม โครงการจัดการขยะมูลฝอยโดยชักชวนให้มีการคัดแยกขยะรีไซเคิล การขยะมาใช้ประโยชน์ใหม่ เริ่มต้นจากการประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้ชุมชนมีการจัดการขยะในวิธีที่ถูกต้องตามกระบวนการ และเกิดความยั่งยืน นำขยะที่ได้จากการคัดแยกไปจำหน่ายร้านรับซื้อของเก่า นอกจากนี้ได้ดำเนินการชักชวนให้สมาชิกในชุมชนคัดแยกขยะสด เพื่อนำมาทำปุ๋ยหมักชีวภาพในครัวเรือน โดยได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการชุมชนตำบลอุบลรัตน์ ในการทำปุ๋ยหมักจากองค์การบริหารส่วน

ตำบลสันผีเสื้อ และได้รับความรู้และวิธีการทำปุ๋ยหมักและปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพจากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ

ในฐานะที่เป็นผู้นำในชุมชนจะต้องเป็นผู้กระตุ้นให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการดำเนินกิจกรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน ความสามัคคีของชุมชนเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความเข้มแข็งของกิจกรรม

วิธีการชักจูง แนะนำการบริหารจัดการขยะของผู้นำท้องถิ่น หรือตัวแทนชุมชนแก่สมาชิกในชุมชน เพื่อให้ปริมาณขยะลดลง

ผู้ถูกสัมภาษณ์มีความเห็นในทิศทางเดียวกันว่าการเป็นผู้นำหรือตัวแทนจำเป็นจะต้องมีความรู้ในการจัดการขยะอยู่ในระดับดีเพราะจำต้องถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน โดยใช้วิธีการประสานงานเพื่อสร้างความเข้าใจ เปรียบเทียบวิธีการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการบริหารจัดการขยะโดยชุมชนให้เห็นข้อดี ข้อเสียที่เป็นรูปธรรม เริ่มต้นที่หัวหน้าครัวเรือนก่อนแล้วขยายผลสู่สมาชิกในครัวเรือน ตามลำดับและควรปลูกจิตสำนึกประชาชนให้ใช้ตระกร้าและถุงผ้าแทนถุงพลาสติก ถุงกระด้าง ในกรณีไปซื้อสินค้าบริโภคจากตลาด จะส่งผลให้ปริมาณขยะพลาสติกลดลง ประหยัดงบประมาณในการขนถ่ายและจัดเก็บขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล

การสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมให้มีการคัดแยกในครัวเรือน เป็นพื้นฐานที่ดีสำหรับการบริหารจัดการขยะ สำหรับวิธีการชักจูงนั้นผู้ที่ชักจูงจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความ มีประสบการณ์ และมีทักษะในการจัดการขยะและคำนึงถึงสภาพแวดล้อมเป็นสำคัญ

ชุมชนมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้ง

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ในชุมชนได้มีการส่งเสริมให้ครัวเรือนคัดแยกขยะจากแหล่งกำเนิดก่อนนำไปทิ้งในถุงขยะดำที่องค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อจำหน่าย และสนับสนุนให้ประชาชนดำเนินกิจกรรมการคัดแยกขยะอย่างต่อเนื่อง ประชาสัมพันธ์วิธีการคัดแยกที่ถูกวิธี และนำขยะใส่ถุงดำวางในที่ปลอดภัย ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน เพื่อรอการจัดเก็บจากองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ ที่สำคัญควรประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายให้ประชาชนในชุมชนนำขยะมาวางบริเวณหน้าบ้านพักอาศัยก่อนที่ มาจัดเก็บขยะ 1 วัน และควรส่งเสริมให้มีการประกวดการคัดแยกขยะในหมู่บ้าน เพื่อเป็นการกระตุ้นจิตสำนึกทางอ้อมของชุมชนในการดูแลรักษาความสะอาด และให้ความสำคัญกับการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง

การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะนั้นโดยสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนเป็นสิ่งที่ดี และเกิดประสิทธิภาพแก่ชุมชน โดยเฉพาะการรณรงค์ให้มีการคัดแยกขยะในครัวเรือนก่อนนำไปทิ้ง

ชุมชนมีการกำหนดกฎระเบียบให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะมูลฝอยทั่วไป ขยะมูลฝอยอันตราย และได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบในการรักษาความสะอาด

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ชุมชนส่วนใหญ่ได้มีการกำหนด กฎระเบียบให้ประชาชนในชุมชนมีการคัดแยกขยะมูลฝอยทั่วไป และขยะอันตราย เป็นเพียงการตกลงร่วมกันในชุมชนเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย ไม่นำขยะอันตรายมาปะปนกับขยะที่ทิ้งในถุงดำ นำขยะไปวางไว้ในบริเวณสถานที่เหมาะสม เกิดความสะดวกต่อการจัดเก็บขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ

ซึ่งมีเพียงชุมชนหมู่ที่ 3 เท่านั้นที่มีการกำหนดระเบียบ โดยมีการแต่งตั้งกรรมการรับผิดชอบบริเวณบ้านใกล้เคียงที่อยู่ในละแวกเดียวกันเพื่อดำเนินกิจกรรมการคัดแยกขยะอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินผลครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการการคัดแยกขยะ หากครัวเรือนใดละเลยไม่ดำเนินการกิจกรรม คณะกรรมการที่รับผิดชอบ กำกับดูแลครัวเรือนนั้น จะถูกสับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบในชุมชน

จากการศึกษาวิจัยพบข้อสังเกตในประเด็นนี้คือ ส่วนใหญ่ในเกือบทุกชุมชนไม่มีการกำหนดกฎระเบียบในการจัดการขยะที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมแต่อย่างใดเป็นเพียงการชักชวนความเข้าใจ ขอความร่วมมือจากสมาชิกในชุมชน ผ่านเวทีประชุมประจำเดือนเพื่อแจ้งประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกในชุมชนให้คำนึงถึง และมีจิตสำนึกร่วมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเน้นให้ครัวเรือนมีการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย พร้อมทั้งจัดเก็บในภาชนะรองรับที่มีอยู่ แต่ถึงกระนั้นก็ยังพบว่าชุมชนตัวอย่างที่มีความพร้อมด้านการจัดการขยะ การบริหารโครงการภายในชุมชนได้กำหนดเป็นกฎระเบียบเพื่อใช้เป็นเครื่องในการดำเนินการกิจกรรม หรือโครงการและสมาชิกในชุมชนได้ให้ความสำคัญและถือปฏิบัติร่วมกัน

ความเหมาะสมของกระบวนการและวิธีการในการจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบัน

จากการสัมภาษณ์ พบว่า กระบวนการและวิธีการในการจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบันไม่มีความเหมาะสมเท่าที่ควร เนื่องจากสมาชิกในชุมชนมิได้ดำเนินการตามกระบวนการและวิธีการจัดการที่ถูกต้อง ซึ่งส่วนใหญ่มีการนำขยะใส่ถุงดำรวมกันโดยให้เหตุผลว่า การดำเนินการลักษณะนี้มีความสะดวกในการจัดการขยะเพราะมีการบริการจัดเก็บจากองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้ออย่างต่อเนื่อง

และผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 9 แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ผู้ประกอบการบ้านเช่าหอพัก ที่ตั้งอยู่ในชุมชน ขาดความเอาใจใส่ และตระหนักในการแนะนำวิธีคัดแยกขยะแก่ผู้พักอาศัย

หรือผู้เช่า มีการนำขยะมูลฝอยไปวางปะปนกันในที่สาธารณะของหมู่บ้านเกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางด้านกลิ่นและทางด้านกายภาพ ปริมาณขยะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและเกิดอันตรายแก่ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ติดกับบริเวณพื้นที่สาธารณะ

แต่สำหรับกำนันตำบลสันผีเสื้อ และผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 เห็นว่า กระบวนการและวิธีการในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน มีความเหมาะสมมาก เนื่องจาก สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่เข้าร่วมโครงการจัดการขยะ เช่น โครงการคัดแยกขยะ โครงการธนาคารขยะ โครงการทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ สมาชิกในชุมชนมีพฤติกรรมเชิงบวกและจิตสำนึกที่ดีต่อการจัดการขยะได้ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เป็นรูปธรรม โดยใช้ทักษะ ประสบการณ์ และความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมและการศึกษาดูงานมาปรับใช้กับการจัดการในชุมชน ส่งผลให้สมาชิกเกิดความเข้มแข็งต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายขยะ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถประหยัดงบประมาณด้านการบริหารจัดการเก็บขยะมูลฝอยในตำบล

การจัดการขยะที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุดเพื่อให้เกิดความยั่งยืนนั้นคือการลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในปัจจุบันให้เหลือน้อยที่สุด ให้ความสำคัญกับแหล่งต้นตอของการกำเนิดขยะ

การเสนอโครงการหรือวิธีการจัดการขยะมูลฝอยให้กับคณะกรรมการหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่หรือผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ

ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ไม่เคยเสนอโครงการและวิธีการจัดการขยะมูลฝอยให้กับคณะกรรมการหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ หรือผู้บริหารท้องถิ่น โดยให้เหตุผลว่า ประชาชนในชุมชนไม่สนใจในวิธีการจัดการขยะ มีการดำเนินการจัดการขยะบางครัวเรือนเท่านั้น และประชาชนยังขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการในการจัดการที่ถูกต้อง ไม่มีเจ้าหน้าที่จากองค์กรปกครองท้องถิ่นแนะนำเผยแพร่ความรู้

มีเพียงกำนันตำบลสันผีเสื้อ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 3 ได้เสนอวิธีการจัดการขยะมูลฝอยให้กับคณะกรรมการหมู่บ้าน ในกรณีที่มีการประชุมประจำเดือน ประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน ประชุมคณะกรรมการฝ่ายที่รับผิดชอบด้านการจัดการขยะและดูแลรักษาความสะอาดในชุมชนโดยใช้ความรู้ทางวิชาการที่ได้จากการฝึกอบรม ประสบการณ์จากการศึกษาดูงาน เพื่อสร้างความเข้าใจกับคณะกรรมการหมู่บ้านก่อน เพื่อขยายผลสู่สมาชิกในชุมชนให้ครอบคลุมทุกครัวเรือนแต่ไม่เคยเสนอโครงการและวิธีการจัดการขยะมูลฝอยแก่เจ้าหน้าที่ หรือผู้บริหารท้องถิ่น การจัดการขยะมูลฝอยเกิดจากความคิดริเริ่มของชุมชนเอง เพื่อสร้างความร่วมมือในการลดปริมาณขยะในชุมชน

พบข้อสังเกตเกี่ยวกับประเด็นนี้คือ ชุมชนที่มีความสามัคคี มีความเข้มแข็ง มีผู้นำที่เข้มแข็ง กล้าคิด กล้าตัดสินใจ สามารถประสานความเข้าใจ สื่อสารกับสมาชิกในชุมชนได้ทุกกลุ่มช่วยเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนได้มาก และสมาชิกในชุมชนมีความพร้อม มีความตระหนัก มีความเป็นเอกภาพในการดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะเป็นรูปธรรมชัดเจน มีความสำนึกรักชุมชน ให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน และในขณะเดียวกันผู้นำสวมบทบาทคณะกรรมการหมู่บ้านอีกตำแหน่งจึงส่งผลให้การประสานงาน การปรึกษา เสนอโครงการแก่คณะกรรมการหมู่บ้านเกิดความคล่องตัวเป็นอย่าง และสามารถนำพา กิจกรรมไปสู่วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างราบรื่นและเกิดประสิทธิภาพ

การเสนอแนะ หรือให้คำปรึกษาเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนและปัญหาข้อบกพร่องในการจัดการขยะให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น กรรมการหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล และผู้บริหารท้องถิ่น เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ เคยเสนอแนะพร้อมทั้งให้คำปรึกษาในการดำเนินการจัดการขยะของชุมชนอย่างต่อเนื่อง ร่วมกันกับคณะกรรมการหมู่บ้านในการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน เคยปรึกษาปัญหาเรื่องงบประมาณในการดำเนินการบริหารจัดการขยะกับผู้บริหารท้องถิ่น และเคยปรึกษาสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อดำเนินการ ดำเนินโครงการจัดการขยะครบทุกหมู่บ้านที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล

แต่สำหรับผู้นำหมู่บ้านหมู่ที่ 6 หมู่ที่ 7 และหมู่ที่ 9 ไม่เคยเสนอแนะหรือให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน และปัญหาข้อบกพร่องแก่กรรมการหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ หรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นเพียงการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายในหมู่บ้านเพื่อแจ้งตารางการจัดเก็บขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้นำขยะใส่ถุงดำที่ องค์การบริหารส่วนตำบลจำหน่ายเท่านั้น ถ้าหากมีปัญหาเรื่องขยะมูลฝอยตกค้าง และมีขยะมูลฝอยปะปนหรือเป็นขยะมูลฝอยที่มีได้บรรจุในถุงดำ จะดำเนินการร้องขอให้ องค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ จัดส่งเจ้าหน้าที่ออกไปตรวจสอบ พร้อมดำเนินการแก้ไขโดยด่วน

ชุมชนที่ประสบผลสำเร็จด้านความสามัคคี มีความเข้มแข็ง สมาชิกในชุมชนแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีคณะกรรมการบริหารจัดการขยะที่เป็นรูปธรรมย่อมจะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิก คณะกรรมการหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับคณะกรรมการหมู่บ้านบางท่านเป็นตัวแทนฝ่ายบริหารได้นำปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนนำเสนอต่อที่ประชุมในระดับท้องถิ่นผ่านระบบสภาท้องถิ่นอย่างเป็นทางการเพื่อให้สภาท้องถิ่นพิจารณาหรือให้ผู้บริหารท้องถิ่นกำหนดเป็นนโยบาย แผนงานในการพัฒนา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับขยะมูลฝอยที่อยู่ในบริเวณชุมชน

ผู้นำชุมชนมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ชุมชนควรมีการร่วมมือกันแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน เนื่องจากปัจจุบันมีการเพิ่มขึ้นของครัวเรือน การสร้างที่พักอาศัย การเพิ่มขึ้นของสถานที่ประกอบการภายในตำบล มีการอุปโภค บริโภคเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับตำบลสันผีเสื้อกำลังขยายสู่สังคมเมือง ปริมาณขยะมูลฝอยจึงมีมากขึ้นอย่างรวดเร็วและมีความหลากหลาย มีขยะที่เป็นอันตราย ขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ ขยะเปียกเพิ่มขึ้น ชุมชนจะต้องมีความพร้อมรับมือกับปัญหาขยะที่เกิดขึ้น โดยที่สมาชิกในชุมชนจะต้องมีจิตสำนึกที่ดี มีความรับผิดชอบต่อชุมชนและร่วมกันดูแลรักษาความสะอาดในตำบล และกำจัดขยะอย่างถูกวิธีตามหลักวิชาการปลอดภัยที่สุด เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

ปริมาณขยะในชุมชนนั้นเพิ่มมากขึ้นทุกปี เนื่องจากเกิดการเคลื่อนย้ายของประชากร การขยายตัวของชุมชน การเพิ่มขึ้นของจำนวนบ้านพักอาศัย อาคารพาณิชย์ และกำลังขยายเข้าสู่สังคมเมือง ฉะนั้นในการเตรียมพร้อมเพื่อรับมือกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นจำเป็นต้องใช้วิธีการจัดการขยะที่เหมาะสมกับหลักสุขภาพ ควบคุมการเกิดของขยะ มีการคัดแยกขยะมูลฝอยภายในครัวเรือนก่อนนำไปทิ้ง สอดคล้องกับวิธีการคัดแยกขยะมูลฝอยของ (เทวัญ พัฒนพงศ์ศักดิ์ 2540)

ปริมาณขยะมูลฝอยของชุมชนในปัจจุบัน และผลกระทบต่อชุมชน

ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ เห็นว่า ปัจจุบันปริมาณขยะในชุมชนมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากพื้นที่ชุมชนมีการขยายตัวของบ้านพักอาศัย หอพักให้เช่า ร้านค้าในชุมชนกลุ่มผู้พักอาศัยในห้องเช่าไม่ตระหนักถึงการคัดแยกขยะเท่าที่ควร เนื่องจากเจ้าของห้องพักให้เช่าไม่ประสานงานกับผู้เช่าเรื่องการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งให้ถุงดำและมีการนำถุงดำไปวางในบริเวณที่ไม่เหมาะสมส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนและยังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค อีกทั้งเป็นการทำลายทัศนียภาพในชุมชน

ในขณะเดียวกันกำนันตำบลสันผีเสื้อ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 3 กลับมองว่า ในปัจจุบันปริมาณขยะของชุมชนลดลงจากเดิมเท่าตัว เนื่องจากมีการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง และนำขยะเปียกไปทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพเอาไว้ใช้รดต้นไม้ ถัดพื้นที่ผักสวนครัวไม่ส่งผลกระทบต่อชุมชนแต่อย่างใด

มีเพียงผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 เท่านั้น เห็นว่า ปัจจุบันมีปริมาณขยะในชุมชนปานกลางเนื่องจากปริมาณขยะจากบ้านเช่า หอพัก ไม่มาก ซึ่งมีบางครัวเรือนโดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรของหมู่บ้านร่วมมือกันในการนำไปไม้แห้ง เศษหญ้า ไปทำปุ๋ยหมักเพื่อใช้ในการเกษตร

ถ้าหากมีพิจารณาในภาพรวมทั้งตำบลปริมาณขยะในตำบลสันผีเสื้อลดลงระดับหนึ่งเพราะชุมชนมีการประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกมีการคัดแยกขยะในครัวเรือนก่อนนำไปทิ้ง และใส่ภาชนะ

บรรจุขยะอย่างมีจิตสำนึกคือการบรรจุขยะมูลฝอยในถุงดำและนำไปวางไว้ในที่ที่เหมาะสม สำหรับการคัดแยกขยะในครัวเรือนนั้นโดยส่วนใหญ่สมาชิกในชุมชนจะดำเนินการเป็นประจำ ทั้งหมู่บ้านที่ดำเนินการโครงการคัดแยกขยะ และหมู่บ้านที่ไม่ได้ดำเนินการโครงการคัดแยกขยะ อย่างไรก็ตามการที่ครัวเรือนได้ดำเนินกิจกรรมการคัดแยกขยะในครัวเรือนถือได้ว่าเป็นการควบคุมการเกิดของขยะอย่างหนึ่ง

ประเภทของขยะอันตรายและการจัดการ

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ในชุมชนที่อาศัยไม่มีขยะอันตราย ขยะส่วนใหญ่เป็นถุงพลาสติกที่ผ่านการใช้งานแล้ว ซึ่งจะดำเนินการจัดขยะโดยคัดแยกถุงพลาสติกที่ไม่เปื้อนมากและสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ไว้ต่างหาก ส่วนถุงพลาสติกที่เปื้อนมากนำไปใส่รวมในถุงดำเพื่อให้ทางเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ มาจัดเก็บต่อไป โดยมีได้ทำการเผาขยะหรือขุดหลุมฝังกลบขยะในบริเวณที่อาศัย

การที่ชุมชนตำบลสันผีเสื้อไม่มีขยะอันตรายนั้น เนื่องจากพื้นที่เป็นแหล่งบ้านพักอาศัยบ้านจัดสรร และ เป็นพื้นที่ทำการเกษตรไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ ขยะที่พบส่วนใหญ่เป็นถุงพลาสติกบรรจุอาหาร ขวดแก้ว เช่น ขวดเครื่องดื่ม เป็นต้น สำหรับเศษใบไม้ หญ้าแห้ง นำไปทำปุ๋ยหมักโดยกลุ่มเกษตรกรในตำบลสันผีเสื้อเป็นกิจกรรมที่ช่วยลดปริมาณขยะและเป็นจุดเริ่มต้นของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในชุมชน ในการนำขยะไปแปรสภาพทำปุ๋ยหมักเป็นกรรมวิธีการคัดแยกขยะมูลฝอย เป็นขั้นตอนการแยกวัสดุที่ยังมีประโยชน์ออกจากกองขยะมูลฝอยตามแนวคิดของ (เทวัญ พัฒนพงศ์ศักดิ์ 2540)

การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ จะเกิดประโยชน์แก่ชุมชน

ผู้นำชุมชนมีความเห็นในทิศทางเดียวกันว่า การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่เกิดประโยชน์แก่ชุมชนมาก เช่น เป็นการลดปริมาณขยะที่เกิดในชุมชน สามารถนำขยะรีไซเคิลไปจำหน่ายที่ร้านรับซื้อของเก่า หรือธนาคารขยะชุมชนเกิดรายได้เสริมแก่ครัวเรือน นอกจากนี้แล้วชุมชนยังสามารถนำเศษขยะแห้ง เช่น ใบไม้แห้ง หญ้าแห้ง หรือขยะเปียก เช่น เศษผัก ผลไม้ เศษอาหาร ทำเป็นปุ๋ยหมักและปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพไว้ใช้ในครัวเรือน และนำไปใช้ฉีดพ่นพืชผักสวนครัว พื้นที่ทำการเกษตร และเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนลดการเผาไม่เกิดหมอกควันและมลพิษในอากาศ หรือส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน

แต่ที่จริงแล้วการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่จะเกิดประโยชน์ต่อครัวเรือน ชุมชน ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หนึ่งประโยชน์ที่เกิดแก่ครัวเรือนได้แก่ รายได้เสริมจากการจำหน่ายขยะที่ทำการคัดแยก เกิดเป็นมูลค่า ประโยชน์ที่เกิดแก่ชุมชนได้แก่ ชุมชนมีปริมาณขยะลดลง และเป็นการสร้างความตระหนัก ปลุกจิตสำนึกแก่สมาชิกในชุมชน สำหรับประโยชน์แก่

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ การประหยัคงบประมาณในการขนถ่ายขยะและการจัดเก็บขยะ เป็นการลดจำนวนเที่ยวในการขนถ่ายขยะเนื่องจากปริมาณขยะในชุมชนลดลงเนื่องจากชุมชนมีการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง

การนำขยะที่สกปรกและขยะที่มีเชื้อโรคกลับมาใช้

ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ขยะบางประเภทนั้นสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้จึงไม่ควรทิ้งโดยเฉพาะขยะที่เป็นประเภทใบไม้แห้งสามารถนำเข้าสู่กรรมวิธีการทำปุ๋ยหมัก เศษขวดแก้ว เศษอาหาร เศษผลไม้ ผัก นำมาทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพเอาไว้ใช้ในครัวเรือนหรือใช้ในพื้นที่การเกษตร แต่สำหรับขยะที่มีเชื้อโรคและอันตรายมากควรเก็บหรือบรรจุให้มีฉลากก่อนนำไปทิ้งหรือทำการกำจัดในวิธีที่ถูกต้อง ไม่ควรนำไปทิ้งในบริเวณพื้นที่สาธารณะ

แต่สำหรับผู้นำหมู่บ้านหมู่ที่ 1 หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 9 เห็นว่า ขยะเป็นสิ่งสกปรกและขยะบางประเภทมีเชื้อโรคเกิดผลกระทบต่อมนุษย์จึงไม่ควรนำมาใช้ใหม่ ควรนำไปทิ้งในถุงดำรวมกัน เพื่อวางไว้ให้เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อมาจัดเก็บขยะตามตารางการจัดเก็บขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ

การที่มนุษย์เรานั้นนำขยะที่ยังมีประโยชน์เหลืออยู่กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่จะเกิดผลดีเนื่องจากขยะบางชนิด บางประเภทนั้นยังมีคุณค่า สร้างรายได้ แก่มนุษย์ สำหรับขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชนตำบลสันผีเสื้อไม่มีขยะอันตราย และมีภาชนะรองรับสำหรับบรรจุขยะที่มีฉลากเมื่อนำขยะไปวางไว้เพื่อรอการจัดเก็บจึงไม่มีปัญหาการรั่วซึมของภาชนะที่บรรจุ อย่างไรก็ตามการที่ชุมชนให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการขยะ การนำขยะไปทิ้งในภาชนะรองรับที่มีมาตรฐาน ถือได้ว่าเป็นกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนรูปแบบหนึ่ง เป็นการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรม

การมีส่วนร่วมของประชาชนมีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการขยะ และรูปแบบการมีส่วนร่วมที่เหมาะสม

ผู้นำชุมชนให้ความเห็นในทิศทางเดียวกันว่า การให้ความร่วมมือ ความสามัคคี มีจิตสำนึกที่ดี มีจิตสาธารณะมีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการขยะในชุมชน รูปแบบการมีส่วนร่วมที่เหมาะสม ได้แก่ การร่วมคิด ร่วมดำเนินการ ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมณรงค์ และปลูกฝังจิตสำนึกแก่คนในชุมชนให้เข้าใจ และตระหนักในวิธีการและกระบวนการจัดการที่ถูกต้อง คำนึงถึงผลกระทบของขยะมูลฝอยในปัจจุบัน สำหรับการถ่ายทอดความรู้ในการจัดการขยะนั้นควรใช้รูปแบบที่ไม่เป็นทางการ กล่าวคือ เริ่มมีการถ่ายทอดในสิ่งที่เข้าใจง่ายและสมาชิกในชุมชนได้ทำเป็นกิจวัตรประจำวัน เช่น การทิ้งขยะในถุงดำ และนำไปวางในที่ปลอดภัย ตรงกับวันเวลาที่องค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อมาจัดเก็บ เป็นต้น เป็นการเริ่มสร้างจิตสำนึกที่ดีเบื้องต้นสำหรับทุกคนในชุมชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การเริ่มต้นในการดำเนินกิจกรรม หรือโครงการ โดยเฉพาะการดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะนั้นจะอาศัยความร่วมมือจากภาคประชาชนเพื่อร่วมกันดำเนินกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม ชัดเจน ซึ่งถือได้ว่า ชุมชนเป็นตัวแสดงหลักในการร่วมกันพัฒนาชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่โดยชุมชนเองเป็นผู้กำหนด วัฒนธรรมทางการเมืองในประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้นการมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญและเป็นกลไกหลักในการปูพื้นฐานการพัฒนาให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง

อย่างไรก็ตามรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของชุมชนที่เหมาะสมได้แก่ การร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมรณรงค์ส่งเสริมความรู้ และร่วมในการดำเนินกิจกรรมทุกขั้นตอนของการจัดการขยะในชุมชนอย่างต่อเนื่องและอย่างจริงจัง

แนวทางในการบริหารจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการจัดการ

ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ ให้ข้อคิดเห็นว่า การบริหารจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ ยังไม่มีความเหมาะสม เนื่องจากไม่สามารถเก็บขยะในชุมชนได้อย่างทั่วถึงครอบคลุมทุกครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ ไม่มีภาชนะบรรจุขยะมูลฝอยที่มีมาตรฐาน การเข้าบริการจัดเก็บไม่ตรงตามเวลา เกิดขยะตกค้างเป็นจำนวนมาก ส่งกลิ่นเหม็นกระทบต่อครัวเรือนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดหาสถานที่กำจัดขยะในตำบล และสร้างเตาเผาขยะของหมู่บ้าน เพราะจะทำให้้องค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อประหยัดงบประมาณในการขนถ่ายขยะในชุมชนไปทิ้งในบ่อทิ้งขยะของเอกชน และควรรณรงค์ให้มีการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งเพื่อลดปริมาณขยะอีกทั้งเกิดความสะอาด คล่องตัวในการจัดเก็บของเจ้าหน้าที่

ส่วนกำนันตำบลสันผีเสื้อ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 3 ให้ข้อคิดเห็นที่แตกต่างว่าการบริหารจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อมีความเหมาะสม เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ เข้ามาบริการจัดเก็บขยะในชุมชนอย่างทั่วถึงครอบคลุมทุกครัวเรือนในชุมชน ไม่มีขยะตกค้าง เข้ามาจัดเก็บขยะตรงตามวันเวลาตามที่ได้มีประกาศหรือประชาสัมพันธ์ไว้ล่วงหน้า และได้แสดงความคิดเห็นว่าองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรดำเนินการรณรงค์ และจัดส่งบุคลากรเข้าไปแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดเก็บขยะแก่สมาชิกในชุมชนทุกคน และส่งเสริมกิจกรรม หรือโครงการการจัดการขยะโดยเฉพาะการคัดแยกขยะให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้านที่อยู่ในเขตรับผิดชอบให้กลายเป็นตำบลต้นแบบในการจัดเก็บขยะ เนื่องจากบุคลากรเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความน่าเชื่อถือในการแนะนำมากกว่าสมาชิกด้วยกันเอง

การจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อเป็นวิธีการที่ยังไม่มีความยั่งยืน เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องบริหารจัดการเก็บขยะในตำบลโดยใช้วิธีการจัดเก็บ และขนถ่ายขยะไปยังบ่อพักขยะของเอกชนซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องจ่ายค่าจ้างแก่เอกชน ผู้ซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ ประกอบกับพื้นที่บ่อพักขยะของเอกชนมีระยะทางห่างไกลจากองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ ส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อจำต้องใช้งบประมาณจำนวนมากสำหรับวิธีการจัดการขยะในปัจจุบัน ทางออกที่ดีที่สุดคือ องค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องปรับเปลี่ยนวิธีการกำจัดขยะเพื่อให้เกิดความยั่งยืน เช่น การสร้างเตาขยะในตำบล ส่งเสริม ชุมชนให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้งทุกครัวเรือน การทำปุ๋ยหมักจากเศษขยะ เป็นต้น

ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในชุมชน และข้อเสนอแนะหรือทางออก

ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ มองว่า ปัญหาจากการมีส่วนร่วมมีมากเนื่องจากชุมชนไม่มีโครงการจัดการขยะที่เป็นรูปธรรมส่งผลให้สมาชิกในชุมชนขาดความตระหนัก ขาดความรู้ในการจัดการขยะ เกิดความแตกแยกทางความคิด ประกอบกับพื้นที่ชุมชนมีผู้คนเข้ามาอาศัยอยู่หลากหลาย มีจำนวนหอพัก บ้านเช่าและบ้านจัดสรรมาก การสร้างความเข้าใจระหว่างผู้พักอาศัยในชุมชนเกิดความคลาดเคลื่อนและไม่ให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดการขยะในชุมชนทั้งผู้ที่อยู่ในชุมชนดั้งเดิม และผู้เข้ามาพักอาศัยในหอพัก บ้านเช่า บ้านจัดสรร มีการนำขยะมาทิ้งในบริเวณพื้นที่สาธารณะของชุมชนโดยไม่มีการบรรจุในถุงดำที่องค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อจำหน่าย ทางออกที่ดี ควรจัดส่งเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อแนะนำให้ความรู้ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะแก่ประชาชน ผู้พักอาศัยในบ้านเช่า หอพัก เจ้าของ ห้องพัก ตัวแทนจากบ้านจัดสรรในชุมชนโดยจัดฝึกอบรม พร้อมทั้งส่งเสริมให้เกิดโครงการจัดการขยะทุกหมู่บ้าน

ส่วนกำนันตำบลสันผีเสื้อ และผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 มองแตกต่างว่า ปัญหาของการมีส่วนร่วมของชุมชนมีบ้าง เช่น ครัวเรือนยังไม่เข้าร่วมโครงการจัดการขยะครบทุกครัวเรือน โดยเฉพาะครัวเรือนที่เป็นบ้านจัดสรรที่อยู่ในชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะ ประกอบกับคนที่อยู่อาศัยในบ้านจัดสรรมีการย้ายเข้าออกอย่างต่อเนื่องเกิดความสับสนในโครงการและกิจกรรมของชุมชน ซึ่งโดยส่วนใหญ่ครัวเรือนเข้าร่วมโครงการจัดการขยะคิดเป็นร้อยละ 80 การแก้ไขปัญหานั้น คณะกรรมการบริหารจัดการขยะได้ร่วมกันรณรงค์ ชักจูง สร้างความเข้าใจแก่ครัวเรือนที่อาศัยในบ้านจัดสรรให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะร่วมกับชุมชนดั้งเดิม เกิดความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ

มีเพียงผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 เท่านั้น เห็นว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะไม่มีปัญหาเนื่องจากสมาชิกมีความตระหนัก และมีความเข้าใจในการจัดการขยะในครัวเรือนในชุมชนมีกิจกรรมการจัดเก็บขยะในบริเวณพื้นที่ริมทางของหมู่บ้านร่วมมือกับพระสงฆ์ กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้แทนชุมชน กลุ่มอาชีพ และประชาชนในหมู่บ้าน ประกอบกับในชุมชนมีการนำเศษอาหาร ใบไม้แห้ง มอบให้หมอดินตำบลสันผีเสื้อเพื่อนำไปทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ข้อเสนอแนะคือ ให้องค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ ส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดทำเป็นโครงการจัดการขยะที่เป็นรูปธรรมในรูปแบบลักษณะเดียวกันกับหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 เพราะโครงการจัดการขยะนั้นเกิดประโยชน์แก่ชุมชนมาก

อย่างไรก็ตาม พบข้อเท็จจริงว่า ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะนั้นกระจายไปทุกหมู่บ้านในเขตพื้นที่ตำบลสันผีเสื้อ สาเหตุหลักที่ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมเนื่องจากสมาชิกในชุมชนขาดความตระหนัก ขาดจิตสำนึกร่วม โดยมองว่า การจัดการขยะนั้นเป็นภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ แนวทางออกสำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นคือ สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะที่เป็นรูปธรรม โดยเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องรณรงค์ให้ความรู้แก่ประชาชนอย่างจริงจัง ทัวถึงและครอบคลุมทั้งตำบล รวมทั้งมีการดำเนินการกิจกรรมการจัดการขยะสร้างความร่วมมือกับทุกฝ่าย

4.2.2 ผลจากการสัมภาษณ์สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ

จากการสัมภาษณ์สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลสันผีเสื้อ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในการจัดการขยะแบบยั่งยืน โดยได้กำหนดประเด็นคำถามดังกล่าวข้างต้น พบว่า

โครงการ หรือ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะที่เกิดขึ้นในชุมชน

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า ชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีโครงการหรือกิจกรรมในการจัดการขยะ และต้องการให้โครงการคัดแยกขยะรีไซเคิลเกิดขึ้นมากที่สุด รองลงมาโครงการธนาคารขยะ และลำดับสุดท้ายโครงการทำปุ๋ยหมักและปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ โดยให้เหตุผลความต้องการคือ การคัดแยกขยะจะเป็นการลดปริมาณขยะที่ไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน สร้างกระบวนการและวิธีการในการคัดแยกแก่สมาชิกในชุมชน สำหรับโครงการธนาคารขยะจะเป็นการสร้างรายได้เสริมแก่ครอบครัว เกิดการออมเงินในชุมชน ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนสำหรับโครงการทำปุ๋ยหมักและปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ จะเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายของสมาชิกชุมชนผู้ซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรม และสามารถนำไปใช้ในครัวเรือน เช่น ทำความสะอาดห้องน้ำ บำรุงพืชผักสวนครัว ผสมอาหารเลี้ยงสุกร เป็นต้น

แต่ในชุมชนหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 มีกิจกรรมในการคัดแยกขยะ และมีโครงการในการคัดแยกขยะ ได้แก่ โครงการคัดแยกขยะรีไซเคิล โครงการธนาคารขยะ และโครงการทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพในครัวเรือน ทั้ง 3 โครงการที่เกิดขึ้นในชุมชนเกิดประโยชน์แก่ชุมชนคือ ปริมาณขยะลดลง สามารถนำขยะบางประเภทกลับมาใช้ประโยชน์ได้ ประกอบกับสมาชิกในชุมชนมีความตระหนัก และมีจิตสำนึกที่ดีต่อการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่อยู่อาศัยและพื้นที่สาธารณะในชุมชน

โครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชุมชนที่มีความหนาแน่นของประชากรผู้อยู่อาศัย สังคมที่มีความหลากหลายทางด้านความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นจำเป็นจะต้องสร้างการมีส่วนร่วมให้ครอบคลุมถึงการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของการบริหารโครงการหรือการดำเนินกิจกรรม

ความสนใจ หรือความต้องการเป็นคณะกรรมการชุมชนหรือคณะกรรมการวางแผนจัดการขยะในชุมชน

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ มีความสนใจและต้องการร่วมเป็นคณะกรรมการวางแผนในการจัดการขยะในชุมชน ทั้งที่มีสมาชิกบางท่านได้ร่วมเป็นคณะกรรมการจัดการขยะของชุมชนในการดำเนินโครงการคัดแยกขยะ โครงการธนาคารขยะและโครงการทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ โดยส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ดำเนินการในการวางแผนการบริหารจัดการขยะในชุมชนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งของชุมชนต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน การเป็นผู้นำในชุมชนนั้นจะต้องเป็นผู้ดำเนินการระดมความคิดรวมทั้งการบูรณาการองค์ความรู้ในการจัดการขยะในชุมชนเพื่อประโยชน์ของชุมชนที่อาศัยอยู่

การที่ผู้ถูกสัมภาษณ์มีความสนใจ มีความต้องการเป็นคณะกรรมการชุมชนหรือคณะกรรมการวางแผนการจัดการขยะในชุมชนนั้น เป็นการแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน มีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน การกำหนดนโยบายในการจัดการขยะในชุมชน

การเข้ารับการอบรม หรือการได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการขยะ

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อส่วนใหญ่ เคยเข้ารับการอบรมและได้รับคำแนะนำการจัดการขยะโดยเฉพาะการคัดแยกขยะรีไซเคิล การนำขยะเปียก เช่น เศษอาหาร เศษผัก และผลไม้ มาทำเป็นปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ จากองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ จากการไปศึกษาดูงานโรงงานคัดแยกขยะในจังหวัดลำปาง นอกจากนี้ยังได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการจัดทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพจากสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่

แต่ก็ยังมีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อบางท่าน ไม่เคยเข้ารับการอบรมหรือได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการขยะ ทั้งนี้ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ในปัจจุบันได้ดำเนินการจัดการขยะโดยมีการคัดแยกในครัวเรือนก่อนนำไปทิ้งในถุงดำทุกครั้ง

การเข้ารับการอบรม การได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับองค์ความรู้ในการจัดการขยะนั้นเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้เพื่อนำมาปฏิบัติปรับใช้กับชุมชน อนึ่งในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็เช่นเดียวกันผู้ที่มีส่วนร่วมนั้นจะต้องได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่เพิ่มประสิทธิผลของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมในการประชุม และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะในชุมชน

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมในการประชุม และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะในชุมชนในระดับที่มาก และเข้าร่วมการประชุมทุกครั้ง โดยให้เหตุผลว่าในฐานะผู้นำจะต้องสร้างแรงจูงใจแก่สมาชิกในชุมชนให้มีความเข้าใจและมีความตระหนักในการจัดการขยะ และในฐานะผู้นำจะต้องเป็นตัวแทนของชุมชนในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน สำหรับการประชุมในชุมชนนั้นได้ดำเนินการประชุมในวันอาทิตย์แรกของทุกเดือน

แต่มีเพียงสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อบางคน มีส่วนร่วมในการประชุม น้อย และได้แสดงความคิดเห็นในที่ประชุมเกี่ยวกับการจัดการขายน้อยมาก เนื่องจากในชุมชนไม่มีโครงการจัดการขยะที่เป็นรูปธรรม สมาชิกในชุมชนไม่สนใจในการดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะเท่าที่ควรและในชุมชนดำเนินการประชุมบ่อยครั้ง ผู้เข้าร่วมประชุมในแต่ละครั้งมีจำนวนน้อยและให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า การที่จะให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะนั้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการประชาสัมพันธ์และจัดส่งเจ้าหน้าที่มาร่วมประชุมกับชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การมีส่วนร่วมในการประชุม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะนั้นได้กระทำอย่างต่อเนื่องถือได้ว่า ชุมชนให้ความสำคัญ และมีความตระหนักในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการประชุมนั้นสามารถแสดงออกซึ่งความเห็นได้อย่างเสรี มีความเท่าเทียมกันเปิดโอกาสให้แก่สมาชิกของชุมชน

การเข้าร่วมกิจกรรม โครงการเกี่ยวกับจัดการขยะ เช่น การคัดแยกขยะ ธนาคารขยะ การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์ พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อส่วนใหญ่ เข้าร่วมกิจกรรมการคัดแยกขยะ การทำปุ๋ยหมัก การทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ ในระดับที่มาก สำหรับการเข้าร่วมโครงการธนาคารขยะมีเพียงสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4

เท่านั้น แต่มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อส่วนน้อย ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการขยะ ไม่มีการดำเนินการโครงการจัดการขยะในชุมชนแต่อย่างใด ส่งผลให้สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับที่น้อยมาก และบางท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมแต่ไม่ประสบผลสำเร็จในการจัดการขยะ เนื่องจากกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง สมาชิกในชุมชนไม่ตระหนักโดยมองว่า การจัดการขยะ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ

การที่สมาชิกในชุมชนมีความคิดเห็นในการจัดการขยะ การเข้าร่วมกิจกรรมที่แตกต่างกัน เกิดจากสาเหตุของสังคมในชุมชน การปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน การประกอบอาชีพของสมาชิกในชุมชน สภาพพื้นที่ โครงสร้างการบริหารงานภายในชุมชนที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (ปรัชญา เวสารัชช 2528 : 3-5) ที่กล่าวเอาไว้ว่า ระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแตกต่างกันไปตาม โครงสร้างการบริหารนโยบายและลักษณะเศรษฐกิจ สังคมของประชาชน

การชักชวนให้คนในครัวเรือนและเพื่อนบ้านเข้าร่วมกิจกรรมโครงการจัดการขยะมูลฝอย การนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ การคัดแยกขยะรีไซเคิล การนำมาทำปุ๋ยหมักในครัวเรือน

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อส่วนใหญ่ ได้ชักชวนคนในครัวเรือนญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน เข้าร่วมกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะรีไซเคิลเพื่อนำไปจำหน่ายสร้างรายได้แก่ครัวเรือนซึ่งได้อธิบายผลประโยชน์ของการคัดแยกขยะและผลกระทบของการไม่คัดแยกขยะต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ได้ชักชวนสมาชิกในครัวเรือนชุมชนให้นำเศษอาหาร ขยะเปียก เช่น ผักสด ผลไม้ น้ำแฉะที่เหลือไปทำปุ๋ยน้ำชีวภาพ และนำไปหมักแห้งไปทำปุ๋ยหมัก มีการณรงค์ลดการเผาใบไม้แห้งภายในชุมชนและมีความเห็นเพิ่มเติมคือ อยากให้องค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ในการทำปุ๋ยหมัก และปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพแก่ทุกครัวเรือน

การที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ชักชวนสมาชิกในครัวเรือนให้เข้าร่วมในการดำเนินกรมนั้นเป็นการดึงคนใกล้ชิดให้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรม เป็นการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความตระหนัก และถือได้ว่าครัวเรือนเข้ามามีบทบาทในการจัดการขยะ ซึ่งในครัวเรือนมีข้อตกลงกันเองระหว่างสมาชิกในครอบครัวสำหรับการจัดการขยะในครัวเรือนข้อเท็จจริงที่พบเป็นการคัดแยกขยะภายในครัวเรือนก่อนไปทิ้งในภาชนะบรรจุ

วิธีการชักจูง แนะนำการบริหารจัดการขยะของผู้นำท้องถิ่น หรือตัวแทนชุมชนแก่สมาชิกในชุมชนเพื่อให้ปริมาณขยะลดลง

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า ในฐานะที่เป็นตัวแทนของชุมชนเป็นผู้ที่ได้รับเลือกตั้งจากสมาชิกในชุมชน จึงควรใช้วิธีการชักจูงและแนะนำการ

บริการจัดการขยะดังนี้คือ ใช้เวทีประชุมประจำเดือนเผยแพร่ความรู้ในการจัดการขยะแก่สมาชิกของชุมชนเพราะถือเป็นโอกาสและเวลาที่เหมาะสม มีผู้เข้าประชุมเกือบทุกครัวเรือน ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ ความสำคัญของการบริการจัดการ และผลกระทบจากขยะผ่านเสียงตามสายประจำหมู่บ้าน และปลูกจิตสำนึกที่ดีต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่กลุ่มเยาวชนโดยส่งเสริมและสนับสนุนให้ดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสะอาดในพื้นที่สาธารณะของชุมชน การกำจัดขยะอย่างถูกวิธี โดยนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ นอกจากนี้แล้วยังมีข้อเสนอเพิ่มเติมคือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องเสนอข้อเท็จจริงการใช้จ่ายงบประมาณของอบต.ในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะแก่สมาชิกในชุมชนให้ทราบถึงภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเพื่อให้ประชาชนมีความตระหนักเกิดความสำนึกรักชุมชน และมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในการจัดการขยะอย่างจริงจัง ปริมาณขยะลดลงอย่างแท้จริง

การใช้เวทีประชาคมในหมู่บ้านในการถ่ายทอดองค์ความรู้ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และการแนะนำการจัดการขยะในชุมชนนั้นเป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพที่สุดสำหรับชุมชน เพราะสมาชิกในครัวเรือนมาร่วมประชุมทุกครัวเรือน และมีความต่อเนื่องอย่างน้อยที่สุดเดือนละครั้ง จึงถือได้ว่าการชักจูง แนะนำวิธีการเช่นนี้จะเป็นการสร้างตระหนักรู้ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน

ชุมชนมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้ง

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ในชุมชนมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้งในถุงดำอย่างต่อเนื่อง โดยมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ผ่านทางเสียงตามสายประจำหมู่บ้าน และมีการส่งเสริมให้ชุมชนดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะร่วมกัน เช่น การจัดเก็บขยะในที่สาธารณะ ริมถนนสายหลัก ถนนภายในหมู่บ้านในวันสำคัญตามปฏิทินประจำปี หรือวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันเข้าพรรษา วันวิสาขบูชา เป็นต้น

ในประเด็นเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้ง หากในชุมชนมีการส่งเสริมและสนับสนุนการคัดแยกขยะ เก็บรวบรวมขยะในครัวเรือนก่อนนำไปทิ้งและดำเนินกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม จะส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปฏิบัติหน้าที่ในการจัดเก็บขยะได้คล่องตัวและสะดวกรวดเร็ว และไม่เกิดเป็นปัญหาขยะตกค้าง

ชุมชนมีการกำหนดกฎระเบียบให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะมูลฝอยทั่วไป ขยะมูลฝอยอันตราย และได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบในการรักษาความสะอาด

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ชุมชนไม่มีกฎระเบียบในการคัดแยกขยะมูลฝอยทั่วไป ขยะมูลฝอยอันตราย แต่เป็นการขอความร่วมมือจากสมาชิกในชุมชนให้ดำเนินการคัดแยกขยะทั่วไป ขยะมูลฝอยอันตราย โดยเน้นการประชาสัมพันธ์ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สมาชิกในชุมชนคัดแยก

ขยะ และนำไปทิ้งในถุงดำ และได้เสนอความเห็นเพิ่มเติมว่า ในชุมชนมีกฎระเบียบในการเปรียบเทียบปรับผู้ที่นำขยะมาทิ้งในที่สาธารณะของชุมชน อัตราค่าปรับต่อครั้ง 500 - 1,000 บาท และนำเงินที่ได้จากค่าปรับเข้าเป็นกองทุนส่วนรวมของชุมชนไว้ใช้การบริหารจัดการและกิจกรรมของชุมชน รวมถึงการนำมาเป็นค่าใช้จ่ายกิจกรรมการจัดการขยะในชุมชน เช่น จ่ายเป็นค่าอุปกรณ์ สาธิตการทำปุ๋ยหมัก ค่าวิทยากรผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยเฉพาะการบริหารจัดการขยะในชุมชนนั้น จำเป็นจะต้องมีการออกกฎระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อบังคับใช้กับชุมชน ใช้เป็นกรอบ กติกา ควบคุมในการกำหนดพฤติกรรมและการแสดงออก การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน การอยู่ร่วมกันเป็นสังคมของมนุษย์ ความหลากหลายของกลุ่มในชุมชนนั้นจำเป็นต้องมีกฎระเบียบร่วมกันอย่างชัดเจน

ความเหมาะสมของกระบวนการและวิธีการในการจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบัน

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อส่วนใหญ่ มองว่า กระบวนการและวิธีการในการจัดการขยะมูลฝอยยังไม่มีความเหมาะสม เนื่องจากไม่มีความยั่งยืนในการจัดการ ปริมาณขยะเพิ่มขึ้นทุกวัน เกิดจากการขยายตัวของชุมชน บ้านเช่า หอพัก บ้านจัดสรร สมาชิกในชุมชนไม่มีการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งในถุงดำ และมีบางรายนำขยะมูลฝอยไปวางในที่สาธารณะของชุมชน กระทบต่อสภาพแวดล้อมในชุมชน เกิดมลภาวะทางกลิ่น ภูมิทัศน์เสียหยา

นอกจากนี้ได้เสนอความเห็นเพิ่มเติมคือ ต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับชุมชนทุกครัวเรือนในการดำเนินกิจกรรมในการจัดการขยะให้เกิดภาพรวมทั้งตำบล และให้ท้องถิ่นสนับสนุนอุปกรณ์ในการทำปุ๋ยหมักและปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ และวิทยากรผู้ให้ความรู้ในการจัดการขยะแก่ชุมชน

แต่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อบางคน มองว่า ชุมชนมีกระบวนการและวิธีการในการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสม เนื่องจากได้ดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการคัดแยกขยะที่สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม มีคณะกรรมการในการวางแผนจัดการขยะอย่างเป็นขั้นตอน และใช้กระบวนการและวิธีการตามหลักวิชาการ

กล่าวได้ว่า กระบวนการและวิธีการจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบันยังไม่มีความเหมาะสม เนื่องจากการจัดการของชุมชนไม่มีความยั่งยืน อาศัยการจัดเก็บขยะจากองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อเป็นหลักโดยเฉพาะชุมชนที่มีความหลากหลายของกลุ่มคน มีบ้านเช่า หอพัก บ้านจัดสรร ยังมีการนำขยะไปทิ้งในที่สาธารณะ ไม่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งในภาชนะบรรจุ สาเหตุของปัญหา

ที่เกิดขึ้นคือ ผู้นำในชุมชนมีความแตกต่างทางความคิด ไม่มีการสร้างความเข้าใจร่วมกันให้เกิดในชุมชน การรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมในการจัดการขยะโดยชุมชนจึงไม่ประสบผลสำเร็จ

การเสนอโครงการหรือวิธีการจัดการขยะมูลฝอยให้กับคณะกรรมการหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่หรือผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อส่วนใหญ่ เคยเสนอวิธีการจัดการขยะมูลฝอยแก่คณะกรรมการหมู่บ้าน ส่วนมากจะเสนอในที่ประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน โดยกำชับคณะกรรมการหมู่บ้านในการมีส่วนร่วม ในการให้คำแนะนำและเสนอวิธีการจัดการขยะมูลฝอยแก่สมาชิกในชุมชนที่อยู่ในระแวกเดียวกันกับคณะกรรมการ นอกจากนี้เคยเสนอต่อผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อจัดทำที่พักขยะก่อนนำไปทิ้งเสนอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดหาเครื่องบดอัดขยะเพื่อนำขยะมาทำปุ๋ยหมัก และเสนอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำโครงการจัดการขยะเข้าบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่น

แต่มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อส่วนน้อย ไม่เคยเสนอวิธีการจัดการขยะแก่คณะกรรมการหมู่บ้าน โดยให้เหตุผลว่าในชุมชนยังไม่ตระหนักและสนใจดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะเป็นเพียงแต่การแนะนำคร่าวๆที่ใกล้เคียงกับตนเองเท่านั้น และไม่เคยนำเสนอแผนการจัดการขยะเข้าที่ประชุมในหมู่บ้าน

ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นตัวแทนของชุมชน เป็นผู้ที่มียุทธศาสตร์หลักในการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา การคิดริเริ่มกิจกรรม โครงการ รวมถึงการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน การจัดการขยะในชุมชนเป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากสมาชิกในชุมชน เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมกันพัฒนาชุมชนของตน ชุมชนจะทราบถึงสภาพปัญหาของชุมชนเป็นอย่างดี การเข้ามีส่วนร่วมของชุมชนในการเสนอโครงการ วิธีการจัดการขยะ มีส่วนร่วมทุกขั้นตอนในการบริหารจัดการจะเกิดประสิทธิภาพแก่ชุมชน

การเสนอแนะ หรือให้คำปรึกษาเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนและปัญหาข้อบกพร่องในการจัดการขยะให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น กรรมการหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ของ อบต. และผู้บริหารท้องถิ่น เป็นต้น

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อมีความเห็นในทิศทางเดียวกันว่า เคยเสนอและให้คำปรึกษาเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เช่น การคัดแยกขยะ การป้องกันขยะอันตราย และอุปสรรคปัญหาข้อบกพร่องในการจัดการขยะแก่กรรมการหมู่บ้านเป็นประจำ และมีส่วนร่วมในการแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นทุกครั้ง โดยเน้นการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านก่อนจะนำเข้าที่ประชุมประจำเดือนของชุมชน ซึ่งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อบางท่านดำรงตำแหน่ง

คณะกรรมการหมู่บ้านอีกหนึ่งตำแหน่ง เป็นผู้ที่มิบทบาทในการดำเนินกิจกรรมของชุมชนอยู่เป็นประจำ

นอกจากนี้แล้วเคยเสนอแนะต่อผู้บริหารท้องถิ่นให้กำชับเจ้าหน้าที่ในการควบคุมและดำเนินการจัดเก็บขยะอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมพื้นที่ในชุมชนให้ดำเนินการจัดการขยะแบบครบวงจรตามหลักวิชาการ สอดคล้องวิธีการและขั้นตอนในการจัดการขยะในชุมชน และสภาพพื้นที่ในชุมชน

การเสนอแนะปัญหาและนำข้อบกพร่องในการจัดการขยะแก่กรรมการหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่และผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือแม้กระทั่งการปรึกษาแนวทางในการจัดการขยะในชุมชนร่วมกันนั้นเป็นการสร้างการมีส่วนร่วม ในการแก้ไขปัญหาทรพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับขยะมูลฝอยที่อยู่ในบริเวณชุมชน

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ขยะที่อยู่ในชุมชนนั้นส่วนใหญ่เป็นขยะประเภทถุงพลาสติก กล่องโฟมบรรจุอาหาร และมีปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น เพราะชุมชนมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น อาทิเช่น การเพิ่มขึ้นของหอพัก บ้านเช่า บ้านจัดสรร คนที่พักอาศัยขาดจิตสำนึก มีความมั่งง่าย ไม่มีความตระหนักในการนำขยะไปทิ้ง มีการนำขยะมูลฝอยไปวางไว้เพื่อรอเก็บจากเจ้าหน้าที่ของ องค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อกระจัดกระจายบนพื้นที่สาธารณะและริมทางภายในชุมชนทำให้ภูมิทัศน์เสียหยา ทรพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนได้รับผลกระทบอย่างมาก

ทั้งนี้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อได้เสนอทางออกดังนี้ คือ ชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในปัญหาขยะมูลฝอยร่วมกัน ให้ความสำคัญต่อการคัดแยกขยะอย่างจริงจัง โดยปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนให้ตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความร่วมมือในการสอดส่องดูแลการนำขยะมูลฝอยจากพื้นที่อื่นมาทิ้งในพื้นที่ของชุมชน

การที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหา การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การร่วมมือ การสร้างความตระหนัก การสร้างความรับผิดชอบต่อสมบัติสาธารณะ และส่วนรวม การที่มนุษย์อยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมเดี่ยวย่อมส่งผลกระทบต่อกันทั้งโลก ต้องมีความหวงแหนคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการบูรณาการร่วมกันระดมความคิดในการจัดการกับขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ (มนัส สุวรรณ 2549) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน

ปริมาณขยะมูลฝอยของชุมชนในปัจจุบัน และผลกระทบต่อชุมชน

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ในชุมชนมีปริมาณขยะมาก มีการนำขยะไปทิ้งปะปนกันอยู่เสมอ โดยเฉพาะบุคคลที่เข้ามาเช่าหอพัก บ้านเช่า ซึ่งการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะส่งผลกระทบต่อชุมชนคือ

- (1) กระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น พื้นที่สาธารณะ ไหล่ทางของถนนสายหลักในตำบลและถนนภายในชุมชน ทศนียภาพถูกทำลาย
- (2) ส่งมลภาวะทางกลิ่นต่อครัวเรือนที่อาศัยอยู่ใกล้บริเวณพื้นที่ที่วางถุงขยะที่ใช้บรรจุขยะ
- (3) ส่งผลกระทบต่อการดำเนินการในบริการจัดเก็บขยะ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเพิ่มเที่ยวในการจัดเก็บอีกเท่าตัว เพราะไม่สามารถจัดเก็บขยะให้หมดภายใน 1 เที่ยว
- (4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสูญเสียงบประมาณในการจัดเก็บขยะในชุมชนเพิ่มมากขึ้น เช่น ค่าจัดเก็บขนถ่ายขยะ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าบำรุงดูแลรักษา ตัวถังรถขยะ เป็นต้น

การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การขยายตัวของบ้านจัดสรร การประกอบธุรกิจบ้านเช่าหอพัก ส่งผลให้ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากมีการใช้สอย การบริโภคอุปโภคเพิ่มขึ้นส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของชุมชน แต่ชุมชนควรมีมาตรการในการจัดการขยะที่ทำให้เกิดความยั่งยืน ควรที่จะต้องมีการประชาสัมพันธ์ความรู้การจัดการขยะแก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง รมรณรงค์ให้มีการลดปริมาณขยะจากต้นทาง

ประเภทของขยะอันตรายและการจัดการ

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อส่วนใหญ่ แสดงความเห็นว่ ขยะอันตรายในชุมชนไม่มี แต่ขยะส่วนใหญ่เป็นขยะทั่วไป เช่น ถุงพลาสติก กล่องโฟม เศษผัก ผลไม้ ใบไม้แห้ง เป็นต้น ซึ่งได้ดำเนินการจัดการขยะเหล่านี้โดยวิธีการคัดแยกขยะเปียก ขยะแห้ง นำไปทำปุ๋ยหมัก และทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ คัดแยกขยะที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เช่น ถุงพลาสติกที่เปื้อนมาก กล่องโฟมนำไปทิ้งในถุงดำ หรือฝังกลบในครัวเรือน ไม่มีการเผาโดยเด็ดขาดเพื่อปฏิบัติตามข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ เพื่อเป็นการลดภาวะหมอกควันในอากาศ คัดแยกขยะประเภทขวดแก้ว กล่องกระดาษ ถังพลาสติกเก่าเก็บรวบรวมไว้เพื่อนำไปจำหน่ายร้านรับซื้อเก่า และนำไปฝากจำหน่ายธนาคารขยะของหมู่บ้าน

นอกจากนี้แล้ว ได้เสนอให้มีการคัดแยกขยะอันตรายออกจากขยะทั่วไป ห้ามนำไปปะปนทิ้งรวมถึงขยะทั่วไปโดยเด็ดขาด ภายในชุมชนได้ประชาสัมพันธ์เพื่อขอความร่วมมือจากชุมชนเป็นประจำและต่อเนื่อง ผ่านทางเสียงตามสายและคณะกรรมการหมู่บ้าน

แต่มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อบางท่าน เห็นว่า ขยะอันตรายในชุมชนส่วนใหญ่เป็นประเภทกระป๋องสเปรย์ ยาฆ่าแมลง หลอดไฟฟ้าเก่า ขวดยาฆ่าแมลงที่ใช้ในการเกษตร ยา

ฆ่าหญ้าและกำจัดศัตรูพืช ซึ่งได้ดำเนินการจัดการขยะประเภทเหล่านี้โดยวิธีขุดหลุมฝังกลบในครัวเรือน ไม่นำไปทิ้งปะปนถึงขยะอื่นๆ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้มาจัดเก็บและไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น แหล่งน้ำอุปโภค แหล่งน้ำใช้เพื่อการเกษตร พื้นที่สาธารณะ

การจัดการกับขยะอันตรายของชุมชนถือได้ว่าเป็นการจัดการขยะที่ต้องตามหลักวิชาการ ไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและไม่เกิดอันตรายแก่สมาชิกในชุมชน เป็นลักษณะของการคัดแยกขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด โดยเฉพาะในครัวเรือนเป็นสถานที่แห่งแรกของการคัดแยกขยะ

การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ จะเกิดประโยชน์แก่ชุมชน

การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ จะเกิดประโยชน์แก่ชุมชนมาก ตามลำดับดังนี้

- (1) เป็นการลดปริมาณขยะในชุมชน และไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในชุมชน มีทัศนียภาพที่ดี
- (2) สามารถนำขยะเปียก เช่น ใบไม้ เศษผัก ผลไม้ น้ำแฉะที่เหลือจากการบริโภคไปทำปุ๋ยหมักและปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพเอาไว้ใช้ในครัวเรือน ใช้ในการเกษตร เป็นการลดการใช้สารเคมี
- (3) ขยะรีไซเคิลสามารถนำไปจำหน่ายสร้างรายได้แก่ครัวเรือน เนื่องจากขยะบางประเภทสร้างมูลค่ามาก
- (4) เป็นการสร้างจิตสำนึกที่ดีสำหรับชุมชน เพื่อเตรียมตัวรับมือกับปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้น และให้ความสำคัญกับการจัดการขยะในชุมชนอย่างจริงจัง
- (5) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถลดภาระค่าใช้จ่ายด้านการกำจัด และขนถ่ายขยะในตำบล ละมึงงบประมาณคงเหลือนำไปพัฒนาแผนงานด้านอื่นๆ ของท้องถิ่นเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาองค์กรและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

การที่ชุมชนในตำบลสันผีเสื้อมีความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในการนำขยะมาใช้ก็จะเกิดประโยชน์ ผลดีแก่ชุมชนเป็นอย่างมากมาย สิ่งสำคัญที่สุดชุมชนจะต้องรู้จักใช้ประโยชน์จากขยะอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และคำนึงถึงผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การนำขยะที่สกปรกและขยะที่มีเชื้อโรคกลับมาใช้

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อทุกคน มองว่า ขยะนั้นไม่ใช่เป็นสิ่งสกปรก และมีเชื้อโรคทุกประเภท เพราะขยะบางชนิด ถ้าผ่านกระบวนการจัดการที่เป็นระบบ วิธีการที่ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพแล้ว สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกโดยไม่เกิดเชื้อโรค ไม่เกิดผล

กระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน จะเกิดคุณค่ามากกว่าโทษกลายเป็นขยะ
ทองคำ สร้างรายได้เสริมแก่ครัวเรือนในชุมชน

ถ้าหากชุมชนมีความเข้าใจในการคัดแยกขยะ การนำขยะที่ถือว่าเป็นสิ่งปรกหรือมีเชื้อโรค
ไม่เกิดปัญหา ตรงกันข้ามจะกลายเป็นประโยชน์ และเกิดเป็นคุณค่า และเป็นการช่วยลดปริมาณขยะ
มูลที่ต้องกำจัด เป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ประจำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดเก็บขน
ถ่ายขยะในตำบลสันผีเสื้อ

**การมีส่วนร่วมของประชาชนมีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการขยะ และรูปแบบการมีส่วนร่วม
ที่เหมาะสม**

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อมีความเห็นในทิศทางเดียวกันว่า การมีส่วน
ร่วมของประชาชนมีผลต่อประสิทธิภาพต่อการจัดการขยะมาก เนื่องจากประชาชนเป็นกลไก
หลักในการดำเนินกิจกรรมในชุมชน การดำเนินกิจกรรมทุกอย่างจะประสบผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม
นั้นจะต้องสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นในชุมชนเป็นลำดับแรก ซึ่งถือได้เป็นบันไดขั้นแรกของการ
ดำเนินกิจกรรมกลุ่มของชุมชน และสร้างจิตสำนึกสามารณะรูปแบบการมีส่วนร่วมลักษณะที่
เหมาะสมสำหรับการจัดการขยะ ตามลำดับความสำคัญดังนี้

ลำดับที่หนึ่ง ได้แก่ การลงมือปฏิบัติในการดำเนินกิจกรรมโครงการร่วมกันของครัวเรือน
ในชุมชนโดยพร้อมเพรียงกัน เช่น การคัดแยกขยะ การณรงค์รักษาความสะอาดในชุมชน การ
ดำเนินกิจกรรมทำปุ๋ยหมัก และทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ

ลำดับที่สอง ได้แก่ การร่วมกันปลูกจิตสำนึกที่ดีของประชาชนต่อการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน ให้มีความสำนึกรักษาความสะอาด การปฏิบัติตาม
ข้อบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ลำดับที่สาม ได้แก่ การสร้างองค์ความรู้ด้านการจัดการขยะแก่ชุมชน โดยการสร้าง
กระบวนการฝึกอบรมสมาชิกในชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการขยะที่ตรงกันในทุก
ทั้งตำบล โดยประสานวิทยากรที่มีความรู้และทักษะ เพื่อเผยแพร่และถ่ายทอดวิธีการ กระบวนการ
จัดการ ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

ลำดับที่สี่ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเข้าแข่งขันการประกวดความสะอาด โดยวิธีการ
จัดการขยะในครัวเรือน ในระดับชุมชน และในระดับตำบล โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ
ประเมินผลและตรวจสอบจากตัวแทนชุมชนร่วมกับเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ
ดำเนินการ 2 ครั้งต่อปี เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครัวเรือนให้ความสำคัญต่อการจัดการขยะ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมของ
ชุมชน เนื่องจากประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณา คัดสินใจ ร่วมปฏิบัติโดยเฉพาะ

กิจกรรมการจัดการขยะที่เกิดขึ้นในชุมชนหรือกำลังเริ่มดำเนินการ การเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบชุมชน จะเป็นการสร้างจิตสำนึกร่วมของชุมชน

แนวทางในการบริหารจัดการขยะของ องค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการจัดการ

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ มีความเห็นในทิศทางเดียวกันว่า การบริหารจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อในปัจจุบันอยู่ในระดับพอใช้ เนื่องจากบางครั้งไม่สามารถบริการจัดเก็บขยะในชุมชนได้อย่างทั่วถึง ไม่ครอบคลุมพื้นที่ในตำบล เกิดปัญหาขยะตกค้างอยู่บริเวณพื้นที่สาธารณะ และบริเวณหน้าบ้านของครัวเรือน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ ไม่เข้ามาจัดเก็บขยะ และไม่ได้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบล่วงหน้า และการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ พบกับปัญหาคือ ไม่มีสถานที่ทิ้งขยะที่ถาวร สถานที่ทิ้งมีระยะทางห่างไกลจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสูญเสียงบประมาณในการจัดการขยะเป็นจำนวนมาก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีแรงจูงใจให้ชุมชนเกิดความตระหนักในการคัดแยกขยะ การวางขยะที่เตรียมทิ้งในบริเวณที่ปลอดภัยไม่กระทบต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชุมชน ควรดำเนินการฝึกอบรมผู้นำชุมชน เกี่ยวกับการจัดการขยะและขยายผลลงสู่ครัวเรือน ควรส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ในการทำปุ๋ยหมัก และปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ ควรสนับสนุนกิจกรรม โครงการการจัดการขยะให้ขยายผลเต็มพื้นที่ตำบลโดยใช้หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 เป็นหมู่บ้านต้นแบบในการดำเนินการจัดการขยะ ปริมาณขยะจะลดปริมาณลง สุดท้ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเตรียมการ วางแผนจัดหาที่กำจัดขยะที่ถาวร เช่น เตาเผาขยะทดแทนการจัดเก็บและขนถ่ายไปทิ้งในบ่อพักขยะของเอกชนจึงจะเกิดความยั่งยืนในการจัดการขยะและเกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะ

การจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อในปัจจุบันไม่มีความยั่งยืน เนื่องจากวิธีการจัดการเป็นลักษณะของการเข้าไปบริการจัดเก็บ โดยใช้รถบรรทุกขยะแล่นนำไปทิ้งในบ่อพักขยะของเอกชน ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องใช้งบประมาณในการจัดเก็บและขนถ่ายเป็นจำนวนมากเป็นภาระที่หนักของท้องถิ่น

อนึ่งในการจัดการขยะเพื่อให้เกิดความยั่งยืนนั้น จำเป็นจะต้องให้ความสำคัญกับการลดปริมาณขยะจากแหล่งก่อเกิดแทนที่จะคอยควบคุมหรือกำจัดเมื่อเกิดขยะ นั้นหมายความว่า ชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการช่วยลดปริมาณขยะอย่างจริงจัง มีการคัดแยกก่อนนำไปทิ้ง การใช้ซ้ำ การทำปุ๋ยหมัก เป็นต้น ซึ่งจะสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชน

ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในชุมชน และข้อเสนอแนะหรือทางออก

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนขาดจิตสำนึกในการจัดการขยะอย่างเป็นระบบไม่มีความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมการคัดแยกขยะ สำหรับการคัดแยกขยะดำเนินการเพียงบางครัวเรือนเท่านั้น ผู้พักอาศัยในบ้านเช่า หอพักในชุมชนขาดความเข้าใจในการจัดการขยะ โดยส่วนใหญ่จะนำขยะที่ไม่ใช่แล้วไปทิ้งรวมกันไม่มีการคัดแยกขยะ และนำถุงขยะไปวางในพื้นที่สาธารณะอย่างไม่เป็นระเบียบ ถุงขยะกระจัดกระจาย รวมถึงขยะที่ไม่สามารถบรรจุลงในถุงดำ เช่น กิ่งไม้ใหญ่ ที่นอนเก่า เศษกระเบื้อง เป็นต้น

อย่างไรก็ตามพบข้อสังเกตคือ ชุมชนไม่มีความรู้ ความเข้าใจตามหลักการวิชาการจัดการขยะอย่างเป็นระบบ เนื่องจากไม่มีหน่วยงาน หรือองค์กรให้การสนับสนุนด้านเอกสารเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับการคุ้มครอง อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และขาดการประชาสัมพันธ์ กระบวนการและวิธีการจัดการขยะแก่ชุมชน ส่งผลให้ชุมชนเกิดความสับสนในการปฏิบัติ การดำเนินกิจกรรมในการจัดการขยะ

ข้อเสนอแนะหรือทางออกของปัญหา

- (1) ปลุกจิตสำนึกให้กับทุกคนในชุมชน เพื่อให้ความตระหนักในการจัดการขยะ
 - (2) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดฝึกอบรมให้ความรู้ในการจัดการขยะแก่ทุกคนในชุมชน เพื่อเกิดความเข้าใจตรงกัน และเข้าใจถึงผลกระทบของขยะร่วมกัน
 - (3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนอุปกรณ์ในการทำปุ๋ยหมัก การทำน้ำหมักชีวภาพแก่ครัวเรือนทั้งตำบล
 - (4) ผู้นำในชุมชนควรประสานงานกับเจ้าของหอพัก บ้านเช่าในชุมชนเพื่อวางแผนทางกฎระเบียบร่วมกันในการจัดการขยะของบ้านเช่า และหอพัก โดยต้องสอดคล้องกับการจัดการของชุมชน
 - (5) ปลุกจิตสำนึกให้แก่เด็กและเยาวชนในการจัดการเรียนรู้เรื่องการจัดการขยะภายในชุมชน
 - (6) ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงการจัดการขยะในตำบล โดยจะต้องเป็นผู้กำหนดนโยบาย วางมาตรการในการลดปริมาณขยะในตำบล จัดทำโดยโครงการจัดการขยะ เน้นการคัดแยก ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครัวเรือนทำปุ๋ยหมัก และปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพรวมทั้งตำบล
- การจัดการขยะเพื่อให้เกิดความยั่งยืนนั้นจะต้องเริ่มต้นที่ตัวบุคคล ครัวเรือนก่อนที่จะขยายผลไปสู่ชุมชนหรือในภาพรวมทั้งตำบล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์วิธีการและกระบวนการในการจัดการขยะแก่ชุมชนอย่างจริงจังเพื่อเป็นปลูก

จิตสำนึก สร้างความเข้าใจที่ตรงกัน การมีส่วนร่วมของชุมชนจะเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชน ผู้นำจะเป็นกลไกสำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วม ประสานความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน ความเป็นเอกภาพ ความสามัคคี การมีผู้นำที่เข้มแข็ง จะเพิ่มประสิทธิภาพสำหรับการมีส่วนร่วมของชุมชนได้อย่างดี

4.2.3 ผลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนภาคประชาชนในตำบลสันผีเสื้อ

จากการสัมภาษณ์ตัวแทนภาคประชาชนในตำบลสันผีเสื้อ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลสันผีเสื้อ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ในการจัดการขยะแบบยั่งยืน โดยได้กำหนดประเด็นคำถามดังกล่าวข้างต้น พบว่า

โครงการ หรือ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะที่เกิดขึ้นในชุมชน

ตัวแทนภาคประชาชนส่วนใหญ่ เห็นว่า ในชุมชนยังมีได้ดำเนินโครงการและกิจกรรมการบริหารจัดการขยะในชุมชน และอยากให้ชุมชนดำเนินโครงการคัดแยกขยะมากที่สุด โดยให้เหตุผลประกอบว่า เป็นการช่วยลดปริมาณขยะและไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในชุมชน

แต่ตัวแทนภาคประชาชนหมู่ที่ 3 และ 4 เห็นว่า ในชุมชนของตนเองได้ดำเนินโครงการกิจกรรมที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะในชุมชนโดยได้ดำเนินการคัดแยกประเภทของขยะ เช่น การคัดแยกขวดพลาสติก กระป๋อง พลาสติก กระดาษ และเก็บรวบรวมไว้เพื่อนำไปจำหน่ายให้แก่ผู้ประกอบการหรือร้านรับซื้อของเก่า สำหรับใบไม้แห้ง ขยะเปียกเช่น ผักสด เศษผลไม้ น้ำแฉะที่เหลือจากการบริโภคจะนำไปทำเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพ

การที่ชุมชนมีโครงการหรือกิจกรรมในการจัดการขยะเกิดขึ้นในชุมชนจะช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนมีความตระหนักในการจัดการขยะ ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน เปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการกับปัญหาของชุมชนได้อย่างเสรี ร่วมกันจัดทำโครงการหรือกิจกรรมของส่วนรวมที่เป็นรูปธรรมโดยเฉพาะกิจกรรมการคัดแยกขยะ เพื่อพัฒนาจิตความสามารถ ศักยภาพของชุมชนในการจัดทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งได้แสดงออกในรูปของการตัดสินใจการดำเนินโครงการและกิจกรรม

ความสนใจ หรือความต้องการเป็นคณะกรรมการชุมชนหรือคณะกรรมการวางแผนจัดการขยะในชุมชน

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ตัวแทนภาคประชาชน มีความสนใจหรือต้องการเป็นคณะกรรมการชุมชนหรือคณะกรรมการวางแผนจัดการขยะในชุมชน โดยให้เหตุผลว่า การเป็นตัวแทนของชุมชนในการวางแผนระบบการจัดการขยะและเป็นหน้าที่ที่ต้องดำเนินการร่วมกับคณะกรรมการในการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะประเด็นเรื่องการจัดการขยะนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย หลายกลุ่มคนในการระดมความคิด การตัดสินใจ การวางแผนงาน การติดตามประเมินผล ฉะนั้นการเป็นคณะกรรมการของชุมชน หรือคณะกรรมการวางแผนการจัดการขยะเป็น โอกาสและช่องทางในการดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะให้ประสบผลสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพมาก

การเข้ารับการอบรม หรือการได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการขยะ

ตัวแทนภาคประชาชนส่วนใหญ่ เคยเข้ารับการอบรมและได้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการขยะ โดยได้ไปอบรมเกี่ยวกับการคัดแยกขยะและศึกษาตัวอย่างการจัดตั้งกลุ่มธนาคารขยะจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ศึกษาดูงานพร้อมเข้ารับการอบรมการจัดการขยะ เช่น การคัดแยกขยะในครัวเรือน การทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพจากเศษวัสดุประเภทพืชผักผลไม้ ใบไม้แห้ง จากกองสาธิตสุขและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ และได้เดินทางไปศึกษาดูงานพร้อมเข้ารับการอบรม ศึกษาตัวอย่างการคัดแยกขยะ การริเริ่มจัดทำโครงการ การจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการขยะในชุมชน จากเทศบาลตำบลเวียงเชียงของ จังหวัดเชียงราย

อย่างไรก็ตามยังมีตัวแทนภาคประชาชนส่วนน้อยไม่เคยเข้ารับการอบรมและไม่เคยไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการขยะ แต่เป็นเพียงการได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ จากเศษผัก ผลไม้ จากวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่

โดยส่วนใหญ่แล้วตัวแทนภาคประชาชนมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการขยะ การลดปริมาณขยะ ซึ่งได้รับองค์ความรู้จากการศึกษาดูงาน การฝึกอบรม ซึ่งเป็นพื้นฐานของการดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะในชุมชน ในฐานะผู้นำจะต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง ลึกซึ้งก่อนที่จะลงมือดำเนินกิจกรรมของชุมชน

การมีส่วนร่วมในการประชุม และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะในชุมชน

ตัวแทนภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้านและได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะในชุมชน โดยแนะนำวิธีการคัดแยกขยะในครัวเรือนก่อนนำไปทิ้งแก่สมาชิกในชุมชนเพื่อให้ขยะมูลฝอยในชุมชนมีปริมาณที่ลดลงและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน

การที่สมาชิกในชุมชนซึ่งอยู่กันเป็นสังคมจำเป็นจะต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ความรู้ของบุคคลหนึ่งจะต้องขยายผลไปสู่อีกบุคคลหนึ่งโดยการถ่ายทอดผ่านที่ประชุม สมาชิกในชุมชนมีสิทธิแสดงออกซึ่งความคิดเห็นได้อย่างเสรี ในการประชุมประจำเดือนของชุมชนเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม เสริมสร้างความเข้มแข็งในการบูรณาการ

ทางความคิด การตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติกิจกรรมในการจัดการขยะในชุมชน และรับผิดชอบร่วมกันในภาพรวม

การเข้าร่วมกิจกรรม โครงการเกี่ยวกับจัดการขยะ เช่น การคัดแยกขยะ ธนาคารขยะ การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ เป็นต้น

ตัวแทนภาคประชาชนส่วนใหญ่ ไม่ได้เข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับการจัดการขยะ เนื่องจากในชุมชนยังไม่มีโครงการที่เป็นรูปธรรม แต่จะเป็นการดำเนินการคัดแยกขยะในครัวเรือนเฉพาะบางครัวเรือนเท่านั้น โดยได้ดำเนินการคัดแยกขยะประเภทพลาสติก ขวดแก้ว กระดาษ กระป๋องเครื่องดื่ม เป็นต้น เพื่อนำไปจำหน่ายที่ร้านรับซื้อของเก่า

ในขณะที่ตัวแทนภาคประชาชนหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 ได้เข้าร่วมกิจกรรม โครงการเกี่ยวกับการจัดการขยะ โดยเฉพาะโครงการการคัดแยกขยะ โครงการธนาคารขยะ โครงการทำปุ๋ยหมักชีวภาพจากเศษผัก ผลไม้ การทำปุ๋ยหมักหมักจากใบไม้แห้ง เศษหญ้า ในระดับดีมาก เนื่องจากในชุมชนหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 ได้ดำเนินการจัดการขยะในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการขยะในชุมชนและครัวเรือนในชุมชนเข้าร่วมโครงการคิดเป็นร้อยละ 80 ยกเว้นครัวเรือนที่เป็นหมู่บ้านจัดสรรบางส่วนที่ตั้งอยู่ในชุมชนยังไม่เข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ

พบข้อสังเกตจากการสัมภาษณ์คือ ประชาชนในชุมชนที่ไม่มีโครงการการคัดแยกขยะมีความต้องการอยากเข้าร่วมโครงการคัดแยกขยะ โครงการธนาคารขยะ โครงการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ต้องการมีส่วนร่วมในการผลักดันให้โครงการเกิดขึ้นในชุมชนของตนเองมากเพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกของประชาชนในชุมชนในการคำนึงถึงผลกระทบของขยะและร่วมกันกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน

การชักชวนให้คนในครัวเรือนและเพื่อนบ้านเข้าร่วมกิจกรรมโครงการจัดการขยะมูลฝอย การนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ การคัดแยกขยะรีไซเคิล การนำมาทำปุ๋ยหมักในครัวเรือน

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ตัวแทนภาคประชาชนได้ชักชวนคนในครัวเรือนให้ดำเนินกิจกรรมการคัดแยกขยะรีไซเคิล โดยทำการแยกประเภทขยะเพื่อนำไปจำหน่าย และทำปุ๋ยหมักไว้ใช้ในครัวเรือน สำหรับการเข้าร่วมโครงการจัดการขยะมูลฝอย มี 2 หมู่บ้านเท่านั้นที่มีการดำเนินโครงการคือหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 ซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ชักชวนเพื่อนบ้านในชุมชนให้เข้าร่วมโครงการทุกครัวเรือนโดยใช้เหตุผลว่า เป็นการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดี และสร้างความร่วมมือในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน สร้างรายได้เสริมแก่ครัวเรือน และลดค่าใช้จ่าย

โดยส่วนใหญ่ชุมชนจะมีการคัดแยกขยะในครัวเรือนก่อนนำไปทิ้ง และนำขยะที่ได้จากการคัดแยกไปจำหน่ายร้านรับซื้อของเก่า สำหรับการชักชวนให้สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรม โครงการเป็นลักษณะการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม เนื่องจากในชุมชนตำบลสันผีเสื้อนั้นมีความหลากหลายของกลุ่มผู้อาศัย เป็นลักษณะกึ่งเมืองกึ่งชนบท การสร้างเครือข่ายจึงเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกลุ่มคนเพื่อระดมความคิด ปฏิบัติร่วมกัน

วิธีการชักจูง แนะนำการบริหารจัดการขยะผู้นำท้องถิ่น หรือตัวแทนชุมชนแก่สมาชิกในชุมชนเพื่อให้ปริมาณขยะลดลง

ผู้ถูกสัมภาษณ์มีความเห็นในทิศทางเดียวกันว่า ได้แนะนำกระบวนการขั้นตอนในการคัดแยกขยะ โดยอาศัยความรู้ประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน พยายามสร้างจิตสำนึกให้ตระหนักในการคัดแยกขยะในครัวเรือนก่อนเป็นอันดับแรก และดำเนินกิจกรรมในการรณรงค์คัดแยกขยะ การจัดเก็บขยะริมฝั่งถนนในหมู่บ้านร่วมกันกับฝ่ายปกครอง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มเยาวชนเป็นประจำทุกเดือน และสอนวิธีการทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ จากเศษวัสดุที่เหลือเช่น น้ำแฉะ พืชผัก ผลไม้ แก่กลุ่มสตรีแม่บ้านในชุมชนทุกครัวเรือน

สำหรับวิธีการชักจูงสมาชิกในชุมชนนั้นให้ความสำคัญกับการคัดแยกขยะในครัวเรือน และมีการประสานงาน บูรณาการร่วมกับหลายกลุ่มในชุมชนเพื่อดำเนินกิจกรรมในการคัดแยกขยะ แก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกัน อาจเป็นเพราะกลุ่มสตรีแม่บ้านเป็นเพศหญิง มีลักษณะนิสัย และพฤติกรรมที่อ่อนโยนจึงสามารถประสานงานกับกลุ่มคนอื่นๆ ได้ค่อนข้างดี

ชุมชนมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้ง

ตัวแทนภาคประชาชนส่วนใหญ่ เห็นว่าในชุมชนไม่มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนดำเนินคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งโดยให้เหตุผลว่าองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อได้เข้ามาดำเนินการจัดเก็บและขนถ่ายขยะของชุมชนเป็นประจำ ฉะนั้นชุมชนไม่จำเป็นต้องมีการคัดแยกขยะ สิ่งที่ยังกระทำได้คือควรนำขยะใส่ถุงรวมกันวางไว้ในสถานที่ปลอดภัยจากสุนัขเพื่อรอการจัดเก็บจากเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ และชุมชนมีความหลากหลายของกลุ่มคน มีบ้านจัดสรร หอพัก บ้านเช่า ร้านค้า สถานที่ประกอบการจำนวนมากเกิดขึ้นในชุมชน ทำให้ชุมชนไม่สามารถประสานงานและสร้างความเข้าใจในการคัดแยกได้อย่างสมบูรณ์ และในข้อเท็จจริงกลุ่มบุคคลกลุ่มผู้ประกอบการหอพัก บ้านเช่าไม่มีการคัดแยกขยะส่งผลให้ปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้นเกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน

แต่มีตัวแทนภาคประชาชนหมู่ที่ 1 หมู่ที่ 3 หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 7 เห็นว่า ในชุมชนมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนดำเนินการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง เพราะจะเป็นการช่วยลดปริมาณขยะลง และประหยัดงบประมาณสำหรับการจัดเก็บขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ และไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมภายในบริเวณชุมชนที่อาศัยอยู่

พบข้อสังเกตว่า ชุมชนที่มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้งส่วนใหญ่จะเป็นชุมชนที่สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี มีความเป็นเอกภาพในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน และประสบผลสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะในชุมชนได้เป็นอย่างดี

ชุมชนมีการกำหนดกฎระเบียบให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะมูลฝอยทั่วไป ขยะมูลฝอยอันตราย และได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบในการรักษาความสะอาด

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ในชุมชนตำบลสันผีเสื้อส่วนใหญ่ไม่มีการกำหนดกฎระเบียบให้มีการคัดแยกขยะ เป็นเพียงการประชาสัมพันธ์ให้นำถุงขยะมาวางไว้บริเวณหน้าบ้านของตนเองเพื่อรอรับการจัดเก็บจากองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อตามตารางการบริการจัดเก็บขยะ เท่านั้น

ซึ่งมีเพียงชุมชนหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 เท่านั้นที่มีการกำหนดกฎระเบียบให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้ง ภายในชุมชนได้กำหนดให้มีการรับซื้อขยะรีไซเคิลในวันอาทิตย์สุดท้ายของทุกเดือนเป็นประจำและต่อเนื่องในรูปแบบของธนาคารขยะ และในชุมชนยังมีการกำหนดโทษ ค่าปรับในกรณีที่มีการนำขยะมาทิ้งในบริเวณที่สาธารณะ และริมถนนภายในหมู่บ้าน ทั้งสายหลักและสายรอง

การที่ชุมชนกำหนดกฎระเบียบให้สมาชิกในชุมชนมีการคัดแยกขยะ เป็นการกระตุ้นจิตสำนึกของสมาชิกให้มีความตระหนักในการอนุรักษ์และให้ความสำคัญกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในบริเวณชุมชน กฎระเบียบสามารถควบคุมดูแลพฤติกรรมของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคม ในประเทศชาติ เพื่อให้เกิดระเบียบแบบแผนที่ดีในการอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพได้สูงสุด

ความเหมาะสมของกระบวนการและวิธีการในการจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบัน

ตัวแทนภาคประชาชน มองว่า กระบวนการและวิธีการจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบันยังไม่มีความเหมาะสมเท่าที่ควร สมาชิกในชุมชนยังขาดการมีส่วนร่วม ความตระหนัก และความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะที่ถูกต้องตามวิธีการและกระบวนการตามหลักวิชาการ การจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบันเป็นลักษณะการคัดแยกในครัวเรือนและดำเนินเฉพาะบางหมู่บ้าน บางกลุ่ม และบางครัวเรือนเท่านั้น ไม่ได้ดำเนินการในภาพรวมทั้งตำบล นอกจากนี้ได้เสนอความเห็นเพิ่มเติมอีกว่า

ชุมชนจะต้องสร้างกระบวนการในการคัดแยกและใช้วิธีการคัดแยกขยะที่ถูกต้องเหมาะสม มีความยั่งยืนเพื่อลดปริมาณขยะให้เหลือน้อยที่สุด

กระบวนการและวิธีการจัดการขยะที่ดีและเกิดประสิทธิภาพนั้นจะต้องทำให้ปริมาณขยะในชุมชนลดลง โดยสมาชิกในชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการคัดแยกขยะอย่างจริงจังและตั้งใจรวมถึงความตระหนักในการอนุรักษ์ดูแลทรัพยากรธรรมชาติและ

การเสนอโครงการหรือวิธีการจัดการขยะมูลฝอยให้กับคณะกรรมการหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่หรือผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ตัวแทนภาคประชาชนได้เสนอวิธีการจัดการขยะมูลฝอยให้กับคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยผ่านที่ประชุมประจำเดือนของหมู่บ้านทุกครั้งแต่ไม่เคยเสนอโครงการและวิธีการจัดการขยะแก่เจ้าหน้าที่ หรือผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ ตรงกันข้ามเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อได้ให้คำแนะนำวิธีการจัดขยะมูลฝอย โดยมีการจัดฝึกอบรมและมีการสอนวิธีการทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพจากวัสดุที่เหลือได้แก่ เศษผัก ผลไม้ เป็นต้น

การเสนอโครงการเกี่ยวกับการจัดการขยะเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง การที่มีโครงการเป็นรูปธรรมชัดเจน และเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ ร่วมรับผิดชอบ เกิดการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาาร่วมกัน สำหรับการเสนอโครงการต่อผู้บริหารจะต้องดำเนินการอย่างเป็นทางการเพื่อนำเข้าสู่แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

การเสนอแนะ หรือให้คำปรึกษาเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนและปัญหาข้อบกพร่องในการจัดการขยะให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น กรรมการหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล และผู้บริหารท้องถิ่น เป็นต้น

ตัวแทนภาคประชาชนได้เคยให้คำปรึกษาแก่กรรมการหมู่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ ผู้ใหญ่บ้าน ในการสร้างความร่วมมือ เพื่อชักชวน สร้างความเข้าใจในการจัดการขยะแก่ประชาชนในพื้นที่ และแก้ปัญหาร่วมกันแต่ไม่เคยให้เสนอแนะหรือให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อและผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นท้องถิ่น

การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเป็นหน้าที่ของทุกคนในชุมชนที่ต้องร่วมกันรับผิดชอบ ร่วมกันเสนอความคิดเห็น ร่วมกันการแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องเกิดขึ้นในชุมชนและจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับขยะมูลฝอยที่อยู่ในบริเวณชุมชน

ตัวแทนภาคประชาชนมีความเห็นในทิศทางเดียวกันว่า ขยะมูลฝอยในบริเวณชุมชนทุกคนในชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรวางถุงขยะไว้ในที่ที่เหมาะสมเพื่อเกิดความสะดวกและความคล่องตัวในการจัดเก็บขยะของเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อและที่สำคัญที่สุด ควรปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีต่อการจัดการขยะในชุมชนแก่กลุ่มเด็กและเยาวชน สมาชิกในชุมชนทุกคน

สมาชิกในชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในบริเวณชุมชนร่วมกัน ควรมีการประสานงานกับกลุ่มคนต่างๆในชุมชน หรือประสานกับผู้ประกอบการ เช่น เจ้าของหอพัก บ้านเช่า ในการวางมาตรการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพและลดจำนวนปริมาณลง สมาชิกในชุมชนมีความเข้าใจในสภาพปัญหาของชุมชน การร่วมกันจัดการขยะจะเป็นการแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดตอบสนองความต้องการมากขึ้น

ปริมาณขยะมูลฝอยของชุมชนในปัจจุบัน และผลกระทบต่อชุมชน

ตัวแทนภาคประชาชนส่วนใหญ่ เห็นว่าปริมาณขยะในชุมชนมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนที่พักอาศัย หอพัก บ้านเช่า บ้านจัดสรร บ้านเอื้ออาทร มีการเคลื่อนย้ายของประชากรเข้ามาสู่ชุมชน ทำให้ปริมาณขยะในชุมชนเพิ่มมากขึ้น สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญในการดำเนินกิจกรรมการคัดแยกขยะเท่าที่ควร ในปัจจุบันสมาชิกในชุมชนนำขยะมาใส่ถุงรวมกันและนำไปวางไว้บริเวณหน้าบ้านเพื่อรอรับการจัดเก็บจากเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ การเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะนั้นส่งผลกระทบต่อด้านภูมิทัศน์ภายในชุมชนและเกิดมลภาวะทางกลิ่นในบริเวณพื้นที่สาธารณะที่ประชาชนนำขยะมาวางไว้ นอกจากนี้แล้วผู้ที่มาเช่าหอพัก บ้านเช่า นำขยะมาทิ้งโดยไม่มีการใส่ถุงที่มิดชิด เกิดขยะปะปนกัน กลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคและเกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของชุมชน

แต่ตัวแทนภาคประชาชน หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 เห็นว่า ปัจจุบันขยะในชุมชนมีปริมาณน้อย และลดลงเนื่องจากชุมชนมีการคัดแยกขยะในครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง โดยทำการคัดแยกขยะเปียกเพื่อนำไปทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพและไม่เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน

ปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นพบในชุมชนที่หนาแน่น มีความหลากหลายของการดำรงชีวิตเป็นชุมชนที่มีบ้านเช่า หอพัก และบ้านจัดสรร เนื่องจากมีจำนวนประชากรแฝงเพิ่มมากขึ้น เกิดการใช้สอย การอุปโภค และการบริโภคเพิ่มขึ้น และกลุ่มคนเหล่านี้ขาดความตระหนักในการจัดการขยะ ไม่มีการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง

ตรงกันข้ามในชุมชนที่มีประชากรไม่หนาแน่น เป็นชุมชนดั้งเดิม สังคมไม่มีความหลากหลาย ปริมาณขยะในชุมชนมีน้อย ประกอบกับชุมชนมีการบริหารจัดการขยะที่เป็นรูปธรรม มีกิจกรรมการคัดแยกขยะอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับสมาชิกในชุมชนมีความเป็นเอกภาพ มีความสามัคคี และมีความเข้มแข็งของการรวมกลุ่ม ส่งผลให้ปริมาณขยะจากแหล่งก่อเกิดลดลง และไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประเภทของขยะอันตรายและการจัดการ

ในชุมชนไม่มีขยะอันตราย แต่ขยะส่วนใหญ่เป็นพลาสติก เช่น ถุงพลาสติกใส่ของบริโภค ขวดน้ำดื่ม กล่องโฟม เนื่องจากในชุมชนมีจำนวนร้านค้าเพิ่มขึ้น มีการขยายตัวของชุมชน มีการขยายตลาดสด และการเพิ่มขึ้นของจำนวนหอพัก บ้านเช่า เกิดการย้ายเข้ามาอาศัยเป็นจำนวนมาก สำหรับการจัดการขยะนั้นจะดำเนินการคัดแยกขยะในครัวเรือนก่อนนำไปทิ้งในถุงดำ โดยเฉพาะถุงพลาสติกจะเก็บถุงที่มีความสะอาดสภาพดีไว้ใช้อีกครั้ง ส่วนถุงพลาสติกที่เปื้อนมากจะนำไปทิ้ง ไม่มีการเผาโดยเด็ดขาด

ในชุมชนตำบลสันผีเสื้อนั้นไม่มีโรงงานอุตสาหกรรม ไม่เป็นแหล่งชุมชนเมืองที่มีความหนาแน่นของประชากรและอาคารพาณิชย์ ดังนั้นในชุมชนจึงไม่มีขยะอันตราย เป็นเพียงขยะประเภทพลาสติกเป็นส่วนใหญ่ ชุมชนเน้นการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนก่อนนำไปทิ้ง โดยมีการคัดแยกขยะมูลฝอย ปลูกฝังค่านิยม และสร้างความตระหนักให้สมาชิกในครัวเรือนมีส่วนร่วมในคัดแยก จัดเก็บขยะมูลฝอยในครัวเรือน

การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ จะเกิดประโยชน์แก่ชุมชน

ตัวแทนภาคประชาชนมีความเห็นในทิศทางเดียวกันว่า ในปัจจุบันมีการขยายตัวของชุมชน ทั้งทางด้านบ้านพักอาศัย การย้ายถิ่นที่อยู่ของประชาชน การเพิ่มขึ้นของร้านค้าในชุมชนส่งผลให้ปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้น ฉะนั้นชุมชนจะต้องให้ความสำคัญกับการจัดการขยะ การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ การคัดแยกขยะที่มีสภาพดี ขยะที่ไม่อาจนำมาใช้การได้ ตามกระบวนการและวิธีการที่ถูกต้อง จะเกิดประโยชน์แก่ชุมชนได้มาก เช่น ปริมาณขยะในชุมชนลดลงไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในหมู่บ้าน ลดภาระค่าใช้จ่ายการจัดเก็บขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นชุมชนปลอดขยะ กลายเป็นชุมชนน่าอยู่

การนำขยะมูลฝอยมาใช้ใหม่จะเกิดประโยชน์แก่ชุมชน เป็นการลดภาระค่าใช้จ่าย สามารถนำขยะมาประดิษฐ์ของใช้ และที่สำคัญที่สุดหากชุมชนมีคัดแยกขยะรีไซเคิลแล้ว ปริมาณขยะในชุมชนลดลง ลดปัญหาการส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน และช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ในการดำเนินการจัดเก็บขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การนำขยะที่สกปรกและขยะที่มีเชื้อโรคกลับมาใช้

ตัวแทนภาคประชาชน เห็นว่า ขยะนั้นมีทั้งขยะสกปรกและขยะที่มีประโยชน์ ถ้าหากมีการคัดแยกประเภทขยะ จัดเป็นหมวดหมู่ มีภาชนะรองรับที่มีมาตรฐาน แข็งแรง และสามารถที่จะคัดเลือกและนำขยะบางชนิดกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น การประดิษฐ์กระเป๋ากกอล่งนมยูเอชที การผลิตหมวกจากกล่องบรรจุขวดเหล้า เป็นต้น แต่ถ้าหากมีการนำขยะไปทิ้งปะปนรวมกันทุกประเภทไม่มีคัดแยกจึงกลายเป็นสิ่งสกปรก มีเชื้อโรค เป็นที่น่ารังเกียจกลายเป็นมลภาวะ ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างแน่นอน

ขยะมูลฝอยนั้นไม่ใช่เป็นสิ่งสกปรกเสมอไป หรือถึงแม้บางครั้งจะมีการปนเปื้อนของเชื้อโรคก็ตาม ถ้าหากมีความรู้และเข้าใจถึงกรรมวิธีในการคัดแยกขยะแล้วนำขยะนั้นกลับมาใช้ใหม่ ก็เกิดคุณค่าและประโยชน์ได้เช่นกัน อีกทั้งไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนมีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการขยะ และรูปแบบการมีส่วนร่วมที่เหมาะสม

การมีส่วนร่วมของประชาชนมีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการขยะมาก รูปแบบที่เหมาะสม ได้แก่ การร่วมดำเนินการกิจกรรมของชุมชน การร่วมกันพัฒนาชุมชน การร่วมกันคิดแก้ไขปัญหา การวางแผนดำเนินการในการจัดการขยะ สร้างกฎระเบียบ กติกาในการบริหารจัดการในชุมชน โดยสมาชิกในชุมชนจะต้องเข้าร่วมกิจกรรม โครงการจัดการขยะทุกครัวเรือนเพื่อให้การจัดการมีความเข้มแข็ง เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด

การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การร่วมปฏิบัติ และรับผิดชอบกิจกรรม โครงการที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยเฉพาะโครงการคัดแยกขยะ เมื่อชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ได้แสดงออกซึ่งความคิดเห็นอย่างเสรี ผลสัมฤทธิ์ก็เกิดแก่ชุมชน

แนวทางในการบริหารจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการจัดการ

ตัวแทนภาคประชาชนส่วนใหญ่ เห็นว่าการบริหารจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้ออยู่ในระดับที่ดี เนื่องจากการจัดเก็บขยะครอบคลุมทั่วถึงไม่มีขยะตกค้างเกิดในชุมชน มีการจัดเก็บขยะตรงตามวันและเวลาที่ได้ประชาสัมพันธ์ไว้ล่วงหน้า และท้องถิ่นควรดำเนินการปลูกจิตสำนึก ถ่ายทอดความรู้ในการจัดการขยะที่ถูกต้องโดยจัดฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องแก่ประชาชนทุกคนในตำบลเพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจในหลักการจัดการขยะอย่างลึกซึ้งและเข้าร่วมอย่างจริงจัง

แต่ตัวแทนภาคประชาชนหมู่ที่ 5 หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 8 เห็นว่า การบริหารจัดการขยะของ องค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้ออยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจาก การบริการจัดเก็บขยะในชุมชน ไม่ทั่วถึง มีขยะตกค้างบ่อยครั้ง การจัดเก็บบางครั้ง ไม่ตรงตามวันและเวลา ท้องถิ่นควรทบทวน ปรับปรุงการบริการจัดเก็บ การบริการจะต้องทั่วถึงและเพิ่มความถี่ในการจัดเก็บในชุมชน การ จัดการขยะที่เกิดความยั่งยืนนั้นท้องถิ่นควรจะต้องจัดหาสถานที่และก่อสร้างเตาเผาขยะในชุมชน อย่างน้อยชุมชนละ 1 แห่ง เพื่อรองรับปริมาณขยะในชุมชน และเป็นการจัดคัดแยกเศษขยะก่อน นำไปกำจัดโดยการเผา ช่วยประหยัดงบประมาณในการจัดเก็บขนถ่ายขยะขององค์การบริหารส่วน ตำบลสันผีเสื้อ

การจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อในปัจจุบันเป็นการดำเนินการบริการ ตามอำนาจหน้าที่ การจัดเก็บอยู่ในระดับปานกลาง สามารถบริการจัดเก็บขยะในชุมชนได้ครอบคลุม ไม่มีขยะตกค้างก็จริงอยู่ แต่ก็ไม่สามารถประหยัดงบประมาณที่ใช้ในการจัดเก็บขยะ และยังพบอีก ว่าการจัดเก็บขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีความยั่งยืน องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้อง ส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะในชุมชนอย่างจริงจัง และจำเป็นจะต้อง อาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ให้เข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในชุมชน และข้อเสนอแนะหรือ ทางออก

ตัวแทนภาคประชาชนส่วนใหญ่ เห็นว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมคือประชาชนในชุมชนยังขาด ความตระหนักจิตสำนึกความรู้ วิธีการ กระบวนการในการจัดการขยะที่ถูกต้อง ไม่มีการคัดแยก เนื่องจากชุมชนไม่มีรวมกลุ่มดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะ

ข้อเสนอแนะควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดส่งเจ้าหน้าที่ออกบริการให้ความรู้ สร้างความเข้าใจวิธีการและกระบวนการในการจัดการขยะแก่สมาชิกในชุมชนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินกิจกรรม โครงการจัดการขยะของชุมชนซึ่งจะทำให้ชุมชนเกิด ความเข้าใจ เกิดความตระหนัก และให้ความสำคัญกับการจัดการขยะ

ในขณะที่ตัวแทนภาคประชาชนหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 เห็นว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมในการ จัดการขยะมีเพียงเล็กน้อย ได้แก่ ปัญหาบ้านจัดสรร ที่ตั้งอยู่ในบริเวณชุมชนยังไม่เข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินกิจกรรมโครงการจัดการขยะที่ชุมชนดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะควรให้คณะกรรมการจัดการขยะในหมู่บ้านร่วมกันประสานงานกับสมาชิก ในชุมชนบ้านจัดสรรให้เข้าร่วมกิจกรรมโครงการจัดการขยะ โดยการแนะนำความรู้ วัตถุประสงค์ การดำเนินเพื่อให้ตระหนักและเข้าใจในระบบบริหารจัดการซึ่งบ้านจัดสรรเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ที่จะต้องขับเคลื่อนพัฒนาและดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

มีเพียงตัวแทนภาคประชาชนหมู่ที่ 1 เท่านั้นที่เห็นว่า ประชาชนในชุมชนมีความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมในการจัดการขยะ มีการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาด ผนวกความร่วมมือกับเยาวชน ประชาชนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง สำหรับกิจกรรมรณรงค์จัดเก็บขยะดำเนินการในวันอาทิตย์ต้นเดือนหลังจากประชุมประจำเดือน

ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของชุมชนตำบลสันผีเสื้อคือ สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ขาดความตระหนักของการจัดการขยะโดยชุมชน ไม่มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มในการดำเนินกิจกรรม และมีความเข้าใจว่า การจัดการขยะเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องเข้ามาจัดการอยู่เป็นประจำ

นอกจากนี้แล้วการศึกษายังพบปัญหาอุปสรรคเพิ่มเติมคือ ผู้นำในชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้แทนชุมชน ได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการหมู่บ้าน มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ขาดความเป็นเอกภาพในการบูรณาการทางความคิด แย่งพื้นที่ฐานมวลชนในชุมชน จึงกลายเป็นความแตกแยกทางความคิดของผู้นำ และขยายผลไปสู่สมาชิกในชุมชนส่งผลให้ชุมชนมีความอ่อนแอ ไม่กล้าคิด กล้าตัดสินใจในการเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการขยะของชุมชน